

آزمون‌های سراسری گاج

گزینه‌دو سراسری انتخاب‌کننده

سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷

پاسخ‌های تشریحی

پایه دوازدهم انسانی

دوره‌ی دوم متوسطه

دفترچه شماره ۳

آزمون شماره ۲۳

جمعه ۹۸/۰۳/۰۳

نام و نام خانوادگی:	شماره داوطلبی:
تعداد سؤالاتی که باید پاسخ دهید: ۲۳۰	مدت پاسخگویی: ۲۱۰ دقیقه

عناوین مواد امتحانی آزمون گروه آزمایشی علوم انسانی، تعداد سؤالات و مدت پاسخگویی

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	شماره سؤال		مدت پاسخگویی
			از	تا	
۱	فارسی	۲۵	۱	۲۵	۱۸ دقیقه
۲	زبان عربی (عمومی)	۲۵	۲۶	۵۰	۲۰ دقیقه
۳	دین و زندگی	۲۵	۵۱	۷۵	۱۷ دقیقه
۴	زبان انگلیسی	۲۵	۷۶	۱۰۰	۲۰ دقیقه
۵	ریاضی و آمار ۳	۲۰	۱۰۱	۱۲۰	۲۵ دقیقه
۶	علوم و فنون ادبی ۳	۲۰	۱۲۱	۱۴۰	۲۰ دقیقه
۷	زبان عربی (اختصاصی)	۱۰	۱۴۱	۱۵۰	۱۰ دقیقه
۸	تاریخ ۳	۲۰	۱۵۱	۱۷۰	۲۰ دقیقه
۹	جغرافیا ۳	۲۰	۱۷۱	۱۹۰	۲۰ دقیقه
۱۰	جامعه‌شناسی ۳	۲۰	۱۹۱	۲۱۰	۲۰ دقیقه
۱۱	فلسفه دوازدهم	۲۰	۲۱۱	۲۳۰	۲۰ دقیقه

آزمون‌های سراسر گاج

دروس	طراحان	ویراستاران علمی
فارسی	امیرنجات شجاعی - مهدی نظری	ابوالفضل مزرعتی - اسماعیل محمدزاده مسیح گرجی - مریم نوری‌نیا
زبان عربی	حسام حاج مؤمن	سید مهدی میرفتحی شاهر مرادیان - مختار حسامی
دین و زندگی	مرتضی محسنی کبیر محمد رضایی بقا	بهاره سلیمی
زبان انگلیسی	امید یعقوبی فرد	مریم پارسائیان
ریاضیات	محمد یگانه	ندا فرهختی - پگاه افتقار سودابه آزاد
تاریخ	محمداسماعیل سلمان‌پور	سیده مریم میرقاسمی - مریم پارسائیان فاطمه ساریخانی - لیلا عباسی
جغرافیا	محسن مصلاهی	محمداسماعیل سلمان‌پور سیده مریم میرقاسمی - مریم پارسائیان لیلا عباسی
جامعه‌شناسی	مینا تاجیک	سیده مریم میرقاسمی مریم پارسائیان - لیلا عباسی
فلسفه و منطق	سید حسام‌الدین جلالی	مریم پارسائیان - نیما جواهری

دفتر مرکزی تهران، خیابان انقلاب، بین
چهارراه ولیعصر (عج) و
خیابان فلسطین، شماره ۹۱۹

اطلاع‌رسانی و ثبت نام
۰۲۱-۶۴۲۰

نشانی اینترنتی www.gaj.ir

آماده‌سازی آزمون

مدیریت آزمون: ابوالفضل مزرعتی

بازبینی و نظارت نهایی: سارا نظری

برنامه‌ریزی و هماهنگی: مریم جمشیدی عینی - مینا نظری

ویراستاران فنی: بهاره سلیمی - ساناز فلاحی - آمنه قلی‌زاده - مروارید شاه‌حسینی - مریم پارسائیان

سرپرست واحد فنی: سعیده قاسمی

طراح شکل: فاطمه میناسرشت

حروف‌نگاران: پگاه روزبهانی - زهرا نظری‌زاد - سارا محمودنسب - نرگس اسودی - فرهاد عبدی

امور چاپ: عباس جعفری

۱۰ ۲ ترکیب وصفی: این سفال / نفس سوخته / همان عشق /

عشق غیور / صد یوسف / فراموشی جاوید / این مرغ / مرغ خوش الحان /
سخن‌های پریشان

ترکیب اضافی: صفحه‌ی خاک / رقم عیش / مرده‌ی خواب / خواب غرور / رویش /
پاس دل / دل مور

۱۱ ۲ بررسی آرایه در ابیات:

کنایه (بیت «الف»): رخ تابیدن

تلمیح (بیت «ج»): اشاره به عمر طولانی حضرت نوح (ع) و ماجرای طوفان

جناس ناقص (بیت «و»): گردون و گردان

تشبیه (بیت «ب»): تشبیه مخاطب به باد

ایهام تناسب (بیت «ه»): دستان: ۱- مکر و حيله ۲- لقب زال (تناسب با زال)

تضاد (بیت «د»): درویشی ≠ سلطان بودن / معنی ≠ صورت

۱۲ ۴ اسلوب معادله: غافلان / به فریاد بیدار نشدن = دیوار افتاده

(فروریخته) / از جا [بر]ناخاستن

جناس: -

بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) جناس (ناقص): فرهاد، فریاد / ما، جا / اغراق: این که ناله و فریاد بتواند کوه
را از جا بردارد.

۲) تشخیص: شوخ (گستاخ) بودن سپند (اسفند) و به فریاد آمدن آتش،
تشخیص (جان‌بخشی) است. / تشبیه (اضافه‌ی تشبیهی): دانه‌ی خال: تشبیه
خال به دانه

۳) کنایه: شب [را] روز کردن: کنایه از زمان را سپری کردن / به باد رفتن:
کنایه از نابود شدن / تضاد: شب ≠ روز

۱۳ ۳ تشبیه: تشبیه خود [شاعر] به ماه مصر / و به شمع خورشید

و به یوسف (ع) / شمع خورشید (اضافه‌ی تشبیهی)

تلمیح: اشاره به داستان حضرت یوسف (ع) و عزیز مصر

ایهام تناسب: عزیز: ۱- محبوب ۲- فرمان‌روای مصر (تناسب با مصر، چاه،
کنعان و یوسف)

جناس ناقص: ماه، چاه

۱۴ ۲ استعاره (بیت «ج»): نسبت دادن فعل دانستن به عشق

تشخیص و استعاره است.

تشبیه (بیت «د»): بار غم هجر (اضافه‌ی تشبیهی) / تشبیه دل به قطره‌ی خون
مجاز (بیت «ب»): سر مجاز از قصد و نیت

تلمیح (بیت «ه»): اشاره به داستان اسکندر و تلاش او برای یافتن آب حیات
جناس ناقص (بیت «الف»): ساز، سوز

۱۵ ۲ دری به خانه‌ی خورشید: سلمان هراتی

ارمیا: رضا امیرخانی

سانتاماریا: سیدمهدی شجاعی

۱۶ ۳ مفهوم گزینه‌ی (۳): عشق رسواکننده و بدنام کننده است. /

تقابل عشق و نیک‌نامی

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: ماندگاری نام نیک

۱۷ ۲ مضمون گزینه‌ی (۲): دل‌فریبی معشوق

مضمون مشترک سایر گزینه‌ها: توصیه به درک عامل حقیقی پدیده‌ها و
نکوهش ظاهربینی

فارسی

۱ ۳ معنی درست واژه‌ها: اندیشه: بدگمانی، اندوه، ترس،

اضطراب، فکر / طاق: فرد، یکتا، بی‌همتا؛ سقف: سازه‌ای منحنی که زیر پل یا
روی دروازه، رواق و مانند آن‌ها می‌سازند؛ در معنای مجازی، بخش قوسی هر
چیز مانند ابرو، محراب، ایوان و کمان؛ ایوان سقف‌دار، رواق / گرم‌رو: مشتاق،
به شتاب‌رونده و چالاک، کوشا / آزگار: زمانی دراز، به طور مداوم، تمام و کامل

۲ ۱ معنی درست واژه‌ها: غربت: غم، اندوه / هیون: شتر، به ویژه

شتر قوی هیکل و درشت‌اندام / اکناف: جمع کَنف، اطراف، کناره‌ها / دیلاق:
آدم قد دراز

۳ ۲ معنی درست واژه‌ها در سایر گزینه‌ها:

۱) ولیمه: طعمی که در مهمانی و عروسی می‌دهند.

۳) سپردن: طی کردن، پیمودن

۴) مکیدت: کید، مکر، حيله

۴ ۱ املاک درست واژه‌ها در سایر گزینه‌ها:

۲) هول

۳) زوال

۴) اهتمام

۵ ۳ املاک درست واژه: غربت: غربی، دوری از خانمان (غربت:

خوبشاوندی، نزدیکی)

۶ ۴ در این گزینه، شبه‌جمله‌ی «فغان» در واقع یک جمله است که

فعل آن به قرینه‌ی معنوی حذف شده: فغان [می‌کنم] / فغان [برمی‌آورم] /
فغان [کنید]

۷ ۲ در این گزینه «همه» بدل از «خرابه‌ها» ست و نقش تبعی

دارد. در سایر گزینه‌ها، حضور چندباره‌ی واژه‌ی «قمر» در جملات مختلف و
در نقش‌های متفاوت، مصداق نقش تبعی «تکرار» نیست.

۸ ۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) خضر را سبزه‌ی ... پنداشتیم

مفعول مسند فعل استاری

۳) هر پریشان‌نظری قابل حیرانی نیست / نگرانم (مرا) کردند / همه تن چشم شدم

مسند فعل استاری مفعول مسند

۴) عریانی از اسباب جهان مغتنم انگار

مفعول مسند

۹ ۴ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱) با این‌که خداوند کریم است و رحیم / چو چو می‌کاری

پیوند وابسته‌ساز جمله‌ی پیرو (وابسته) / پیوند وابسته‌ساز جمله‌ی پیرو (وابسته)

گندم ندهد بار

جمله‌ی پایه (هسته)

۲) گرچه پیروم / فارغ از انداز شوخی نیستم

پیوند وابسته‌ساز جمله‌ی پیرو (وابسته) / جمله‌ی پایه (هسته)

۳) گفته بودم [که] چو بیایی / غم دل با تو بگویم

جمله‌ی پایه (هسته) / پیوند وابسته‌ساز پیوند وابسته‌ساز جمله‌ی پیرو (وابسته) / جمله‌ی پایه (هسته)

۴) چه بگویم / که (زیرا) چون / تو بیایی / غم از دل برود

جمله‌ی پایه (هسته) / پیوند وابسته‌ساز پیوند وابسته‌ساز جمله‌ی پیرو (وابسته) / جمله‌ی پایه (هسته)

جمله‌ی پیرو (وابسته) / برای جمله‌ی «چه بگویم»

زبان عربی (عمومی)

■ درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را در ترجمه یا واژگان یا مفهوم مشخص کن (۳۴ - ۲۶):

۲۶ ۳ رُبْنَا: ای پروردگار ما، پروردگار ما، پروردگارا (به صورت خطایی در جمله ندا)

مُنَادِيًا: ندادهنده‌ای (نکره است). [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
يُنَادِي: ندا می‌داد، فرا می‌خواند، دعوت می‌کرد (فعل مضارع در جمله وصفیه است که چون قبلیش فعل ماضی آمده، به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود. / «ما را» در گزینه (۱) اضافی است. [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]

۲۷ ۴ لَا يَسْتَمِرُّ ... إِلَّا: بهره‌برداری نمی‌کند جز ... ، تنها ... بهره‌برداری می‌کند (مستثنی‌منه حذف شده، پس اسلوب حصر است و می‌توان آن را به صورت «فقط، تنها + فعل مثبت» نیز ترجمه کرد. [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]

مِنْ شَجَرَةِ الْعِلْمِ: از درخت دانش [رد گزینه (۲)]
غَرَسَهَا: آن را کاشته، کاشته است (فعل ماضی است). [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
مِنْ ثَمَرِهَا: از میوه‌اش، از ثمره‌اش [رد گزینه (۳)]

۲۸ ۳ يَتَحَقَّقُ: محقق می‌شود، تحقق می‌یابد [رد گزینه (۱)]
فِي الْبَيْتَةِ: در محیط زیست [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
تَحَقُّقًا طَبِيعِيًّا: به طور طبیعی (مفعول مطلق نوعی است و با استفاده از «قید برای توضیح فعل» ترجمه می‌شود، نه با قیدهایی تأکید مثل قطعاً و حتماً / در گزینه (۴) «حتماً» اضافی است. [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]
إِذَا: هرگاه، اگر [رد گزینه (۱)]

لَا تَخْتَلِه: آن را مختل نکند (بعد از «إِذَا» در جمله شرط به صورت مضارع التزامی ترجمه شده است. [رد سایر گزینه‌ها]

۲۹ ۲ لِي أَخْوَانٍ: دو برادر دارم (دلیلی ندارد ماضی ترجمه شود) [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]
كُنْتُ أَحْضَنُ: در آغوش می‌گرفتم (کان + مضارع ← ماضی استمراری) [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

ضَغِيرِينَ: در حالی که کوچک بودند (حال است و حالت «أخوان» را در جمله‌ای بیان کرده که زمانش ماضی است. [رد سایر گزینه‌ها]
أَلْعَبَهُمَا: با آن‌ها بازی می‌کردم (مطابق با فعل قبلی، به صورت ماضی استمراری ترجمه می‌شود. [رد گزینه‌های (۳) و (۴)]

۳۰ ۳ مَا يَزْعُونَ: آن چه می‌کارند [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
مِرَاقِبَةً تُغْنِيهِمْ: به گونه‌ای که آن‌ها را بی‌نیاز کند (مفعول مطلق نوعی با جمله وصفیه است. [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]

السَّمَاد: کود [رد گزینه‌های (۱) و (۲)]

۳۱ ۴ «لِيَخْدَعَ نَفْسَهُ»: تا خودش را فریب دهد» (ل + فعل مضارع)

۳۲ ۲ «نَهَالٌ»: چیزی است که بعد از این که بزرگ می‌شود، درختی می‌شود.

ترجمه و بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «دعوت شده» کسی است که ما را به یک مهمانی یا گردهمایی دعوت می‌کند!
«مَنْ نَدَعُوهُ»: کسی که ما او را دعوت می‌کنیم»

(۳) «سخت» صفتی برای چیزهایی است که به راحتی می‌شکنند!
«بِضَعْوِيَّةٍ»: به سختی»

(۴) «کشتزار» چیزی است که آن را در زمین‌های کشاورزی می‌کاریم!
«مَكَانٌ تَزْرَعُ فِيهِ الْبُدُوزَ»: مکانی است که در آن بذرها را می‌کاریم»

۱۸ ۱ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۱): از ماست که بر ماست

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۲) رسیدن به مقصد نیازمند ترک راحتی و آسایش است.

(۳) صبوری غیرت ورزان / بی‌درمان بودن درد باطن

(۴) برکنار بودن دل عاشق از آسیب‌اندوه / تحمل دشواری‌های راه عشق

۱۹ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۴): امید به بهبود اوضاع /

تغییر شرایط نامطلوب به مطلوب

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) یاد وصال، آرامش‌بخش است.

(۲) لذت‌بخش بودن وعده‌ی دروغین معشوق

(۳) پایان‌ناپذیری اندوه عاشق

۲۰ ۴ مفهوم مشترک رباعی سؤال و گزینه‌ی (۴): نه‌راسیدن از مرگ

در راه هدف والا / پاک‌بازی

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) توصیه به ترس از مرگ / هولناکی مرگ / نکوهش غفلت

(۲) ناپایداری دنیا / رنج‌آور بودن یاد مرگ

(۳) نکوهش درافتادن با پدیده‌ی نیرومندتر از خود / توصیه به احتیاط

۲۱ ۲ مضمون مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۲): ظاهر، آیینی‌

باطن است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) نکوهش بی‌وفایی در عشق

(۳) ستایش ترک تعلقات / ناپایداری دنیا

(۴) نکوهش حسد و توصیه به هجرت ناگزیر

۲۲ ۴ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۴): سازگاری روزگار با

فرومایگان و ناسازگاری آن با آزادگان

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تقابل آزادی و گله‌مندی از روزگار

(۲) نکوهش روزگار و بی‌باکی آزادگان در رویارویی با آن

(۳) بی‌سامانی موجب آسودگی‌ست.

۲۳ ۲ مضمون گزینه‌ی (۲): نکوهش ستم به دادگران

مضمون مشترک سایر گزینه‌ها: ظلم موجب نابودی است.

۲۴ ۳ مفهوم گزینه‌ی (۳): همت والا موجب ارزشمندی و همت

پست موجب خواری‌ست.

مفهوم مشترک بیت سؤال و سایر گزینه‌ها: بازگشت به اصل

۲۵ ۳ مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه‌ی (۳): توام بودن رنج و

آسایش در جهان

مفهوم سایر گزینه‌ها:

(۱) تلخی هجران، زمینه‌ساز شیرینی وصال است.

(۲) جان‌کاه بودن غم فراق

(۴) نکوهش دنیا و گله از ناکامی

۲۳ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «و زندگی دنیا جز بازی و سرگرمی نیست!»: یعنی زندگی این دنیا جدیت و حقیقت‌پایداری ندارد؛ اما در عبارت فارسی اشاره‌ای به دنیا و حقیقتش نشده.
۲) «دوست به خاطر یک لغزش یا یک عیبی که در او است وا گذاشته نمی‌شود»: یعنی نباید دوستان را به خاطر یک اشتباه یا عیبی که دارد ترک کنیم! چون به هر حال هر کس یک خطا و عیبی دارد! عبارت فارسی هم همین مفهوم را دارد: هیچ چیز خوشایندی وجود ندارد که صفتی ناخوشایند نداشته باشد!
۳) «ستم نکن همان‌طور که دوست نداری مورد ستم واقع شوی!» مفهومی مشخص است و ربطی به عبارت فارسی ندارد که می‌گوید نباید ستمگران را بخشید!
۴) «خداوند گناهان را می‌آمرزد به جز شرک به او!» یعنی شرک، گناهی بسیار بزرگ و ناخوشودنی است؛ اما در عبارت فارسی اشاره‌ای به شرک نشده.

۲۴ ترجمه: «از رحمت خدا تنها قوم کافران ناامید می‌شوند!»

در این آیه، اسلوب حصر به کار رفته (چون مستثنی‌منه حذف شده) و گفته شده که ناامیدی «منحصراً» کار کافران است؛ به عبارت دیگر: فقط کافرنا ناامید می‌شوند.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «کفر، فقط ناامیدی است!» مطابق با آیه برعکسش درست است؛ باید گفت «ناامیدی، فقط کفر است!»

دقت کنید: ناامیدی در کفر خلاصه شده؛ نه برعکسش. اگر این تفاوت را دریابید، معنای اسلوب حصر را کاملاً فهمیده‌اید!

۲) «ناامیدی، فقط از کفر است!» این جمله دقیقاً همان مفهوم آیه را دارد.

دقت کنید: «إِثْمًا» هم در جمله معنای حصر تولید می‌کند.

۳) «شاید کافر از خداوند ناامید شود!» «شاید» بر احتمال دلالت دارد و بنابراین غلط است؛ باید گفت «فقط کافر از خداوند ناامید می‌شود!»

۴) «ناامیدی به کفر ختم می‌شود!» مفهومی کاملاً متفاوت با آیه دارد.

■ واژه‌های صحیح را برای کامل کردن جاهای خالی براساس سیاق متن انتخاب کن (۳۸ - ۳۵):

خداوند!... (۳۵)... آن چه را که به ما سود می‌رساند؛ و ما را از آن چه به ما آموخته‌ای به گونه‌ای بهره‌مند کن که ما را از تو دور... (۳۶)... کند، و حق را به ما نشان بده و ما را به سوی هدایت کن... (۳۷)... هیچ گمراهی‌ای بعدش نباشد، و به ما تکلیف نکن جز... (۳۸)... که می‌توانیم انجامش دهیم.

۲۵ با توجه به منادای «اللهم» در جای خالی باید یک فعل

مخاطب بیاید که البته با معنای جمله نیز سازگار باشد.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) به ما آموخت

۲) به ما بیاموز

۳) ما را می‌دانی

۴) به ما می‌آموزد

۲۶ در جای خالی باید حرفی را قبل از فعل بگذاریم که با سیاق

متن متناسب باشد، بنابراین حرف «لا» مناسب است که فعل را منفی می‌کند: «نفعاً لا یُبْعَدُنَا عَنْكَ» به گونه‌ای بهره‌مند کن که ما را از تو دور نکند.»

دقت کنید: این جمله، جمله وصفیه است که بعد از مفعول مطلق بیانی (نوعی) آمده است.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) تا (دور کند)

۲) تا (دور کند)

۳) (دور) ن-کند

۴) که (دور کند)

۲۷ در جای خالی باید مفعول مطلق بیاید، یعنی مصدر فعل

«اهد: هدایت کن» که «هدایه» می‌شود.

ترجمه گزینه‌ها:

۱) هدیه کردن

۲) هدایت

۳) هادی، راهنما

۴) هدیه

۲۸ سؤال، گزینه نادرست را خواسته، یعنی کلمه‌ای که نمی‌تواند در جای خالی قرار گیرد:

ترجمه گزینه‌ها:

۱) قدرتی

۲) کاری

۳) تکلیفی

۴) آن‌چه

■ متن زیر را با دقت بخوان سپس متناسب با آن به سوالات پاسخ بده (۴۵ - ۳۹):

تخریب محیط زیست موجودات زنده به اختلال توازن در نظام طبیعت منجر شده و بسیاری از موجودات را تهدید به انقراض کرده است؛ به طوری که کارشناسان می‌گویند ۵۵۰ نوع از موجودات، سالانه منقرض می‌شوند آن‌چنان انقضای که همانند از زمان انقراض دایناسورها رخ نداده است! این (موضوع) از آن روست که انسان به محیط زیست موجودات دیگر، برای رسیدن به منافع خود، به طور فزاینده (مفعول مطلق نوعی) یورش می‌برد و مناطق سبز را برای ساخت شهرها و گسترش دادن راه‌ها ویران می‌کند و درختان را برای صنعت چوب و کاغذ قطع می‌کند و زمین‌های صحرایی را برای دفن کردن آلاینده‌ها (آلوده‌کننده‌ها) شیمیایی و زباله‌های صنعتی حفر می‌کند. با این‌که (برخی) مؤسسه‌های مردمی و سازمان‌های دولتی و بین‌المللی وجود دارند که برای محافظت از طبیعت تلاش می‌کنند، اما حفظ طبیعت وظیفه شخصی ماست؛ زیرا تخریب آن جنایتی علیه خودمان است!

۲۹ [گزینه] مناسب‌تر برای عنوان متن چیست؟

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «تأثیر طبیعت بر پیشرفت انسانی!» اصلاً در متن چیزی درباره پیشرفت انسانی گفته نشده!

۲) «دست‌درازی انسان به طبیعت!» متن کاملاً درباره همین موضوع است: حمله انسان به طبیعت و خراب کردن آن!

۳) «منقرض شدن موجودات زنده!» این موضوع فقط به بخش ابتدایی متن اشاره دارد؛ نه به همه متن!

۴) «تلاش‌های جهانی برای طبیعت!» این موضوع فقط به بخش نهایی متن اشاره دارد؛ نه به همه متن!

۴۰ گزینه‌ای را مشخص کن که درباره عوامل مخرب طبیعت در متن ذکر نشده.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «نیاز انسان به زمین‌های مسکونی!» در متن «بِنَاء المَدُن: ساخت شهرها» به همین عامل اشاره دارد.

۲) «آسان کردن سفر میان مناطق جهان!» در متن «توسیع الطَّرُق: گسترش دادن راه‌ها» به همین عامل اشاره دارد.

۳) «توسعه دادن مناطق صنعتی در جهان!» در متن مطلبی مربوط به «گسترش مناطق صنعتی» نیامده است!

۴) «تولید کالاها برای مصرف انسانی!» در متن «صناعة الخشب و الورق: صنعت چوب و کاغذ» به همین عامل اشاره دارد.

۴۱ ۴ گزینه درست را براساس متن مشخص کن:

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) «موجودات زنده با اختلال در توازن طبیعت، محیط زیست‌های خود را خراب می‌کنند» براساس متن، انسان این کار را می‌کند، نه خود موجودات زنده»
 (۲) «موجودات زنده امروزه بیش‌تر از عصر دایناسورها منقرض می‌شوند» متن چنین مقایسه‌ای نکرده و نکته این انقراض در روزگار فعلی بیش‌تر است؛ صرفاً گفته از زمان انقراض دایناسورها به بعد، چنین حجمی از انقراض رخ نداده است.
 (۳) «حفاظت از طبیعت فقط در حرکت‌های گروهی ممکن است» براساس آخر متن، علاوه بر فعالیت‌های گروهی، اتفاقاً این کار با مسئولیت‌پذیری تک‌تک افراد ممکن است.
 (۴) «مواد سمی خاصیت‌های خاک صحرایی را تباه می‌کنند» براساس متن، دفن آلاینده‌های شیمیایی و زباله‌های صنعتی در زمین‌های صحرایی از عوامل تخریب طبیعت است؛ پس این گزینه درست است.

۴۲ ۱ چرا تخریب طبیعت جنایتی علیه خودمان به شمار می‌رود؟

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) «زیرا ما بخشی از طبیعت هستیم» دقیقاً به همین دلیل است؛ چون که ما خودمان هم بخشی از طبیعتیم، هر لطمه‌ای به آن، لطمه‌ای به خودمان است!
 (۲) «زیرا فواید طبیعت به ما اختصاص دارد» تنها (فقط) به ما اختصاص ندارد؛ بلکه به «همه موجودات زنده» تعلق دارد!
 (۳) «زیرا طبیعت امانتی نزد ماست» این درست است، اما دلیلی نمی‌شود که لطمه زدن به آن جنایتی در حق خودمان باشد؛ بلکه به این دلیل، تخریب طبیعت جنایتی در حق آیندگان است.
 (۴) «زیرا ما به طبیعت ستم می‌کنیم» معلوم است که ربطی به سؤال ندارد!

۴۳ ۳ جمله به طور کامل این‌گونه خوانده می‌شود: «إِنَّ تَخْرِيْبَ بِيْئَةِ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ قَدْ أَدَّى إِلَى اخْتِلَالِ التَّوْازِنِ فِي نِظَامِ الطَّبِيعَةِ وَ هَدَّدَ كَثِيْرَةً مِّنَ الْكَائِنَاتِ بِالْانْقِرَاصِ!»

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) كَثِيْرَةٌ (← كَثِيْرَةٌ: مفعول برای فعل «هَدَّدَ» و منصوب)
 (۲) الْحَيَّةِ (← الْحَيَّةِ: صفت و مجرور به تبعیت از موصوفش «الْكَائِنَاتِ» که مضاف‌إلیه است).
 (۴) التَّوْازِنُ (← التَّوْازِنُ: مضاف‌إلیه و مجرور)

گزینه درست را در تحلیل صرفی و محل اعرابی برای آن چه در متن زیرش خط کشیده شده، مشخص کن (۴۴ و ۴۵):

۴۴ ۴ «يَحْدُثُ»: فعل مضارع، مفرد مذکر غائب، ثلاثي مجرد (مصدرش: «حدوث» به معنای «رخ دادن»)، لازم، معلوم و معرب است که یک جمله وصفیه برای اسم نكرة «انقراض» ساخته و فاعلش نیز اسم ظاهر «مثل» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) مجهول (← معلوم)، مزید ثلاثي بزيادة حرف واحد (← مجرد ثلاثي)، نائب فاعله «مثل» (← فاعله «مثل»)
 (۲) مزید ثلاثي من باب «إفعال» (إحداث) (← مجرد ثلاثي)
 (۳) مزید ثلاثي من باب «تفعیل» (← مجرد ثلاثي، متعدّد (← لازم، فعل و الجملة خبر لـ «إِنَّ» (← الجملة وصفية)

۴۵ ۲ «المَلَوْنَات» اسم فاعل از مصدر «تَلَوِيْتُ» (باب تفعیل)، جمع مؤنث سالم (مفردش: المَلَوْنَةُ، معرب و معرفه به ال است که مضاف‌إلیه و مجرور است. «دَفَنَ» به آن اضافه شده.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- (۱) من باب «تَفْعَلُ» (← من باب «تفعیل»)، مفعول و منصوب (← مضاف‌إلیه و مجرور)
 (۳) اسم مفعول (← اسم فاعل)
 (۴) اسم مفعول من مصدر «تَلَوْتُ» (← اسم فاعل من مصدر «تَلَوْتُ»)، مفعول و منصوب (← مضاف‌إلیه و مجرور)
 ■ گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۴۶ - ۵۰):

۴۶ ۴ گزینه‌ای را مشخص کن که در آن مستثنی‌منه وجود دارد.

دقت کنید: در جمله‌ای که مستثنی‌منه وجود دارد، جمله قبل از «إِلَّا» کامل است؛ یعنی قبل از «إِلَّا» اجزای اصلی جمله ذکر شده‌اند.

بررسی گزینه‌ها:

- (۱) قبل از «إِلَّا» مفعول برای فعل متعدّد «ما رأيتُ» نیامده، پس مستثنی‌منه وجود ندارد.
ترجمه: «از بین درختان ندیدم به جز درخت سیب را».
 (۲) قبل از «إِلَّا» فاعل برای فعل «لَمْ يَذْهَبْ» نیامده، پس مستثنی‌منه وجود ندارد.
ترجمه: «نزد بچه‌ها نفت به جز برادر کوچکم».
 (۳) قبل از «إِلَّا» خبر برای فعل ناقص «لیس» نیامده، پس مستثنی‌منه وجود ندارد.
ترجمه: «مقصود ما نیست به جز شهر مشهد مقدّس».
 (۴) قبل از «إِلَّا» همه اجزای جمله ذکر شده؛ «عملاً» مستثنی‌منه است که «المطالعة» از آن استثناء شده است.
ترجمه: «در روزهای امتحانات کاری نمی‌کنیم به جز مطالعه».
 ۴۷ ۲ مستثنی‌منه‌ی را مشخص کن که مفعول است.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) «واحداً» مستثنی است که از «الطّلاب» استثناء شده؛ پس مستثنی‌منه (الطّلاب) فاعل است.
ترجمه: «دانش‌آموزان تکالیفشان را نوشتند به جز یکی از آن‌ها».
 (۲) «قلیلاً» مستثنی است که از «أیام» استثناء شده؛ پس مستثنی‌منه (أیام) مفعول است.
ترجمه: «مردم روزهای جوانی را مغتنم نمی‌شمارند جز اندکی از آن را».
 (۳) «ما» مستثنی، «عمل» مستثنی‌منه (نائب فاعل).
ترجمه: «از مردم کاری خواسته نمی‌شود به جز آن چه بر (انجام) آن توانا هستند».
 (۴) «القیام» مستثنی، «أمر» مستثنی‌منه (فاعل).
ترجمه: «کاری برایمان نمانده است به جز انجام تکالیف درسی‌مان».

۴۸ ۴ گزینه‌ای را مشخص کن که در آن مفعول مطلق نوعی وجود دارد.

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- (۱) «تسرّع» فعل جمله است، اما بعدش مصدرش (إسراع) نیامده؛ پس در این جمله اصلاً مفعول مطلق وجود ندارد. «بسرعة» جار و مجرور است.
ترجمه: «روزهای عمر ما با سرعت هنگفتی (زیادی) به سوی مرگ می‌شتابند»
 (۲) «ندعو» فعل و مصدرش «دعوة» است که چون مضاف‌إلیه یا صفت به همراه ندارد، مفعول مطلق تأکیدی است؛ جمله «لیقرّب ...» با حرف «لـ» از مصدر جدا شده و نمی‌تواند جمله وصفیه باشد تا مفعول مطلق نوعی بسازد.
ترجمه: «به درگاه خدا قطعاً دعا می‌کنیم تا دل‌هایمان را به ایمان به او نزدیک سازد».
 (۳) «يقولوا» فعل است و «قولاً» مفعولش است.
دقت کنید: چون «يقولوا» فعل متعدّدی است به مفعول نیاز دارد و گرفتن «مفعول» برایش اولویت دارد و نوبت به مفعول مطلق نمی‌رسد.
ترجمه: «آیا به مردم نیکی می‌کنی تا دربارهاست سخن زیبایی (را) بگویند؟»
 پس در این جمله نیز مفعول مطلق وجود ندارد.
 (۴) «حاول» فعل و «محاولة» مصدرش است که با جمله وصفیه «لا حسرة ...» توصیف شده و بنابراین مفعول مطلق نوعی است.
ترجمه: «برای اهدافت به گونه‌ای بکوش که هیچ افسوس بعدش نباشد»

۴ ۵۳ در وحی الهی، یعنی آیات قرآن کریم، در مورد نعمت‌های وصف‌ناپذیر اخروی، خداوند فرموده است: «هیچ‌کس نمی‌داند چه پاداش‌هایی که مایه‌ی روشنی چشم‌هاست برای آن‌ها نهفته شده؛ این پاداش کارهایی است که انجام می‌داند.»

این پاداش‌ها نصیب کسانی می‌شود که بنای زندگی خود را بر پایه‌ی تقوا و خشنودی خدا بنا کرده‌اند: «أَقْمَنَ أَسْسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَى مِنَ اللَّهِ وَ رِضْوَانِ خَيْرٍ».

۱ ۵۴ این‌که خداوند در عبارت «وَ إِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا»، میزان گناه و میزان منفعت شراب و قمار را با یک‌دیگر مقایسه می‌کند و گناه آن را بزرگ‌تر می‌شمارد، بیانگر مصلحت‌اندیشی خداوند از روی خیرخواهی برای بندگانش است.

مسلمانان این کلام خدا را پذیرفتند و آن‌ها هم که این کسب و کار را داشتند، از منفعتی که برایشان داشت صرف‌نظر کردند.

۴ ۵۵ طبق آیه‌ی مبارکه‌ی «وَ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحاً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ»، اعتقاد به توحید و معاد و الگوی نیکوکاری و انجام عمل صالح منجر به دفع خزن، غصه و اندوه از وجود انسان می‌شود.

۲ ۵۶ در شرایطی که زن، از هرگونه احترام و جایگاه محروم شده بود، رسول خدا (ص) با گفتار و رفتار خویش انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد که این امر موجب ارتقای موقعیت و جایگاه کانون رشد و تربیت انسان‌ها شد.

۳ ۵۷ با توسعه‌ی سرزمین‌های اسلامی و شکل‌گیری حکومت‌هایی که پیامبر (ص) و یارانش را اسوه و سرمشق خود قرار نمی‌دادند، بار دیگر برخی از رفتارهای جاهلی نسبت به زن پدیدار شد. حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس و بسیاری دیگر از حاکمانی که در سرزمین‌های اسلامی بودند، حرمسرا تشکیل دادند و زنان زیادی را به دربار خود آوردند و حقوق الهی آنان را نادیده گرفتند. با وجود این، موقعیت زن و خانواده در تمدن اسلامی بسیار برتر (افضل) از موقعیت زن در اروپا و سایر مناطق جهان بود. زنان (مسلمان) حق مالکیت و کار داشتند، دسترنج آن‌ها به خودشان تعلق داشت.

۳ ۵۸ از آیین‌های نادرست مسیحیت این بود که عبادت و راز و نیاز با خدا به روز معینی در هفته و در محل کلیسا و در حضور کشیشان اختصاص یافت. این‌گونه آیین‌ها سبب سست شدن ارتباط شخصی و پیوسته‌ی انسان با خدا گردید.

اعتراف به گناه در حضور کشیش برای آموزش، آیین دیگری بود که توسط مبلغین مسیحی رواج یافت که سبب واسطه قرار گرفتن کشیشان میان خدا و بندگان او گردید.

۲ ۵۹ علم و تکنولوژی سبب شد که آدمی بتواند در طبیعت تصرف فوق‌العاده کند و تغییراتی در آن به وجود آورد. این موضوع بیانگر توانایی بهره‌مندی بیش‌تر از طبیعت است که از آثار مثبت تمدن جدید در حوزه‌ی علم است.

۱ ۶۰ استحکام و اقتدار نظام حکومتی یک کشور، مهم‌ترین عامل برای حضور کارآمد در میان افکار عمومی جهان است. یک کشور ضعیف، به طور طبیعی منزوی می‌شود و همراه و همدلی در دنیا نمی‌یابد.

۲ ۶۱ مبلغان مسیحی که تشکیلات تبلیغی پیچیده و وسیعی را جهت تبلیغ اعتقادات مسیحیت تأسیس کرده بودند، اعتقادات نادرستی را که از نظر خودشان اعتقادات رسمی مسیحیت بود تبلیغ می‌کردند.

۱ ۴۹ [گزینۀ دارای] تأکید روی فعل را مشخص کن. (یعنی مفعول مطلق تأکید)!

ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

۱) «نَسَعِي» فعل و «سَعِيًا» مصدرش است که چون مضاف‌إلیه یا صفت به همراه ندارد، مفعول مطلق تأکید است.

دقت کنید: «لِيَا» و «نَهَارًا» ظرف زمان است و اصلاً معنای توصیفی ندارد که بتواند صفت به شمار برود.

ترجمه: «برای رسیدن به اهدافمان قطعاً شبانه‌روز تلاش می‌کنیم.»

۲) «أَنْعَمَ» فعل و «إِنْعَامًا» مصدرش است که با جمله وصفیه «لَا يُوصَفُ» همراه است (مفعول مطلق نوعی یا بیانی).

ترجمه: «خداوند به انسان به گونه‌ای نعمت داده که توصیف نمی‌شود.»

۳) «بُصِّدْتُ» و «تَتَكَلَّمُ» فعل‌اند ولی مصدرشان به همراهشان نیامده. «صَادِقًا» حال است.

ترجمه: «مردم حرفت را باور می‌کنند اگر صادقانه حرف بزنی.»

۴) «أَصْبِرْ»، «أَسْأَلْ» و «يُعْطِي» فعل‌اند و مفعول مطلق ندارند.

دقت کنید: «صَبْرًا» مفعول دوم برای «يُعْطِي» است.

ترجمه: «در سختی‌ها صبر می‌کنم و از خدا می‌خواهم به من صبر عطا کند.»

۲ ۵۰ گزینۀ ای را مشخص کن که در آن ندا وجود دارد. (در اسلوب ندا، جمله حالت خطابی (گفت‌وگویی) دارد).

بررسی گزینه‌ها:

۱) با توجه به فعل غایب در «أَعْطَانِي»، «رَبِّ» منادا نیست و جمله ندا ندارد.

ترجمه: «پروردگار من به من قلبی عطا کرده که از یاد او خالی نمی‌شود.»

۲) «لَا تَسْمَعْ» فعل مخاطب است که بعدش منادای «رَبِّ الْعَالَمِينَ» آمده؛ پس در همین جمله ندا هست.

دقت کنید: اولاً حرف ندا می‌تواند قبل از منادا حذف شود و ثانیاً منادا ممکن است وسط یا آخر جمله بیاید.

ترجمه: «ای) پروردگار جهانیان اجازه نده نامیدی در ما نفوذ کند.»

۳) با توجه به فعل غایب «يُعَلِّمُ»، «رَبِّ» منادا نیست و جمله ندا ندارد.

ترجمه: «پروردگارم می‌داند که تو با تمام نیرویت به من کمک کردی.»

۴) با توجه به فعل غایب «يَحْمَلُ»، «رَبِّ» منادا نیست و جمله ندا ندارد.

ترجمه: «پروردگار ما چیزی را که طاقتش را نداریم بر ما تحمیل نمی‌کند.»

دین و زندگی

۲ ۵۱ تکرار توبه، اگر واقعی باشد، نه تنها به معنی دور شدن از خداوند نیست، بلکه محبوب شدن انسان نزد خداوند و جلب رحمت او می‌شود. خداوند می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ وَ يُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ»: خداوند کسانی را که زیاد توبه می‌کنند، دوست دارد و پاکیزگان را دوست دارد.»

بندگانی که به خود ستم روا داشته‌اند، نباید از رحمت خدا ناامید باشند. خداوند همه‌ی گناهان را می‌آمرزد، زیرا آمرزنده‌ی مهربان است «إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ».

۴ ۵۲ توبه‌کننده باید بکوشد اگر ستمی بر مردم کرده است، آن را جبران کند و رضایت صاحبان حق را به دست آورد (حقوق مردم).

مهم‌ترین حق خداوند، حق اطاعت و بندگی (طاعت و عبودیت) اوست. توبه‌کننده باید بکوشد کوتاهی‌های خود در پیشگاه خداوند را جبران کند و عبادت‌های ترک‌شده را به تدریج قضا نماید (حقوق الهی).

۷۱ ۱ مقام معظم رهبری درباره‌ی علم تذکر می‌دهند: «کشوری که مردم آن از علم بی‌بهره باشند، هرگز به حقوق خود دست نخواهند یافت.» که با حدیث شریف پیامبر اکرم (ص) که فرمودند: «طلب علم بر هر مرد و زن مسلمان واجب (فریضه) است» مرتبط است و در ادامه‌ی سخن رهبر معظم انقلاب آمده است که: «نمی‌شود علم را از دیگران گدایی کرد، علم درون جوش و درون زاست. باید استعداد‌های یک ملت به کار افتد تا یک ملت به معنای حقیقی کلمه عالم بشود.»

۷۲ ۲ پیشرفت علمی، پایه‌های استقلال یک ملت را تقویت می‌کند و مانع تسلط بیگانگان می‌شود و آیه‌ی شریفه‌ی «قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ» با تأکید بر علم‌آموزی و دانش به این مفهوم اشاره دارد.

۷۳ ۳ آگاهی به قانون و حقوق در تمدن جدید، ابتدا با ترجمه‌ی آثار اسلامی اتفاق افتاده، توجه به قانون مربوط به حوزه‌ی عدل و قسط است و ترجمه‌ی آثار اسلامی مربوط به بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها از زمینه‌های پیدایش تمدن جدید می‌باشد.

۷۴ ۳ رفتار پیامبر (ص) با دخترشان، حضرت فاطمه (س) برای جامعه‌ی آن روز (اعراب جاهلی) و نیز جامعه‌ی امروز بسیار آموزنده بود. در آن شرایطی که زن، از هرگونه احترام و جایگاه محروم شده بود، رسول خدا (ص) با گفتار و رفتار خویش انقلابی عظیم در جایگاه خانواده و زن پدید آورد.

۷۵ ۱ نزول تدریجی آیات قرآن کریم و دعوت مکرر این کتاب به خردورزی و دانش از یک طرف و تشویق‌های دائمی رسول خدا (ص) به علم‌آموزی از طرف دیگر، سدّ جاهلیت و خرافه‌گرایی را شکست (انکسار) و یکی از جاهل‌ترین جوامع آن روز را مشتاق (شیفته) علم ساخت.

زبان انگلیسی

۷۶ ۴ شماره‌ی تلفن فرانک را نمی‌دانم، ولی اگر آن را می‌دانستم، همین الان به او زنگ می‌زدم.

توضیح: از آن‌جا که گوینده‌ی جمله، شماره‌ی فرانک را نمی‌داند، پس صحبت از امری خیالی یا غیرواقعی است و به ساختار شرطی نوع دو نیاز داریم. همان‌طور که می‌دانید در شرطی نوع دو، فعل بند شرط در زمان گذشته‌ی ساده و فعل جواب شرط در ساختار آینده در گذشته (فعل ساده + would) به کار می‌رود. هم‌چنین در بند جواب شرط به جای would می‌توان از could و might نیز استفاده کرد.

۷۷ ۳ خبر خوب! ممکن است به زودی شغلی به من پیشنهاد شود. دیروز مصاحبه‌ای در یک شرکت مهندسی داشتم.

توضیح: فعل offer (پیشنهاد دادن) در این‌جا گذرا است و از آن‌جا که مفعول آن (ضمیر I) پیش از جای خالی به کار رفته، در جای خالی به ساختار مجهول نیاز داریم. هم‌چنین قید soon (به زودی) نشان می‌دهد که فعل در زمان آینده رخ می‌دهد و تنها گزینه‌ای که ساختار مجهول را در زمانی مربوط به آینده به کار برده گزینه‌ی (۳) است.

۷۸ ۱ پیش از آن‌که به مصر بروم عکس‌های بسیاری از اهرام دیده بودم. تصاویر این بناهای تاریخی بسیار گمراه‌کننده هستند. در واقع اهرام نسبتاً کوچک هستند.

توضیح: وقتی دو اتفاق هر دو در گذشته رخ داده‌اند، برای اشاره به اتفاقی که پیش از دیگری رخ داده می‌توان از ساختار گذشته‌ی کامل (had + p.p.) استفاده کرد. در این‌جا دیدن تصاویری از اهرام پیش از مسافرت به مصر رخ داده و بنابراین "see" در زمان گذشته‌ی کامل و "go" در زمان گذشته‌ی ساده مدنظر است.

۶۲ ۱ یکی از مسئولیت‌های ما در عرصه‌های جهانی «ترسیم چهره‌ی عقلانی و منطقی دین اسلام» است که در آیه‌ی شریفه‌ی «أَدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ» به آن اشاره شده است که روش‌های تبلیغی را خداوند در این آیه به ترتیب ذکر کرده است: ۱- حکمت که همان دانش استوار است. ۲- موعظه‌ی حسنه که همان پند نیکو است. ۳- مجادله‌ی احسن که همان بحث و جدل به بهترین شکل است.

۶۳ ۲ زندگی دینی تنها شیوه‌ی مطمئن و قابل اعتمادی است که پیش روی هر انسان خردمند و عاقبت‌اندیشی قرار دارد. هر کس که نگران عاقبت کار خود است به روشنی درمی‌یابد که تکیه بر خداوند و اعتماد به دستورات او، هرگونه نگرانی نسبت به آینده را از بین می‌برد. در غیر این صورت، آینده‌ای غیرقابل اعتماد در انتظار اوست.

۶۴ ۱ خداوند به پیامبر (ص) می‌فرماید (حدیث قدسی): «برای بندگان نیکوکارم (محسنین) چیزهایی ذخیره کرده‌ام که نه چشمی دیده، نه گوشی شنیده و نه به ذهن کسی خطور کرده است.» و تزکیه‌ی نفس زمانی اتفاق می‌افتد که نفس ما از آلودگی پاک شود. این کار با توبه‌ی از گناهان آغاز می‌شود.

۶۵ ۲ در قرون وسطی که تحت سیطره‌ی رهبران کلیسا بود به عقل و عقلانیت کم‌تر توجه می‌شد و این اعتقاد وجود داشت که تعقل با ایمان سازگاری ندارد (منافات دارد) و سبب تزلزل ایمان می‌شود و آئین‌ها و اعتقادات و آداب و رسوم ساخته‌ی کلیسا به تدریج اروپا را با فقر و فساد در نظام اداری، عقب‌ماندگی و مشکلات دیگر دست به گریبان کرد.

۶۶ ۲ توبه نه تنها گناه را پاک می‌کند، بلکه اگر ایمان و عمل صالح نیز به دنبال آن بیاید، گناهان را به حسنات تبدیل می‌کند. خداوند در قرآن کریم می‌فرماید: «کسی که بازگردد (توبه = بازگشت) و ایمان آورد و عمل صالح (کار شایسته) انجام دهد، خداوند گناهان آنان را به حسنات (نیکی‌ها) تبدیل می‌کند، زیرا خداوند آمرزنده و مهربان است.»

۶۷ ۳ در حدیث امیرالمؤمنین (ع) که می‌فرماید: «يَا مَعْشَرَ التَّجَارِ، أَلْفَقَهُ ثُمَّ الْمَتَجَرَ: ای گروه تاجران و بازرگانان! اول یادگیری مسائل شرعی تجارت، سپس تجارت کردن» مؤید آن است که برای به دست آوردن درآمد پاک و حلال باید احکام و مسائل شرعی تجارت را آموخت تا گرفتار کسب حرام نگردیم.

۶۸ ۴ قرآن کریم آن‌جا که می‌خواهد تکذیب‌کنندگان دین را معرفی کند، از کسانی یاد می‌کند که یتیمان را از خود می‌رانند و دیگران را به اطعام مساکین تشویق نمی‌نمایند و این موضوع به عدالت‌خواهی از معیارهای تمدن اسلامی اشاره دارد و با آیه‌ی «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَ أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» در تقابل است.

۶۹ ۱ یکی از زمینه‌های پیدایش تمدن جدید، بهره‌گیری از تجربیات سایر تمدن‌ها است که در این باره ویل دورانت مورخ غربی بسیاری از هنرها و فنون برجسته‌ی اروپایی هم‌چون معماری و اسلحه‌سازی و ... را مدیون صنعتگران مسلمان می‌داند.

۷۰ ۴ مهم‌ترین راه اصلاح و معالجه‌ی جامعه از انحرافات اجتماعی و انجام دادن وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از منکر است. اگر مردم در انجام وظیفه‌ی امر به معروف و نهی از منکر کوتاهی (قصور) کنند، گناهان اجتماعی، قوی‌تر و محکم‌تر می‌شوند و در تمام سطوح جامعه نفوذ می‌کنند.

۸۶ ۲ یک تابلوی هشدار برای افراد وجود دارد تا از چمن فاصله بگیرند چون تازه با آفتکش اسپری شده است و می‌تواند برای سلامت فرد مضر باشد.

- (۱) جنبشی، حرکتی
(۲) مضر، زیان‌آور
(۳) شیمیایی
(۴) غیرطبیعی؛ غیرعادی

۸۷ ۴ اگرچه من به طور کلی با دیدگاه‌های او مخالفم، باید بپذیرم که او ممکن است این بار درست بگوید.

- (۱) از لحاظ ذهنی؛ از نظر روانی
(۲) به ندرت، تقریباً هیچ
(۳) راحت، بی‌دردسر؛ به نرمی
(۴) به طور کلی، عمدتاً

اتم‌ها که همه چیز را در هستی می‌سازند منبع میزبان عظیمی از انرژی به نام انرژی هسته‌ای هستند. انرژی هسته‌ای گرما و نور سوزان آفتاب، انفجارهای مرگ‌بار سلاح‌های هسته‌ای و مقادیر فراوانی از برق را در نیروگاه‌های هسته‌ای تولید می‌کند. انرژی هسته‌ای بر این واقعیت استوار است که ماده و انرژی صورت‌های مختلف یک چیز هستند و یکی از آن‌ها می‌تواند به دیگری تبدیل شود. در یک واکنش هسته‌ای، میزان اندکی از ماده به میزبان عظیمی از انرژی تبدیل می‌شود. واکنش هسته‌ای در هسته‌های (مراکز) اتم‌ها رخ می‌دهد. این [اتفاق] می‌تواند از دو طریق رخ دهد: وقتی هسته‌ای اتمی سنگین می‌شکافت، در فرآیندی به نام شکافت و وقتی دو هسته‌ای سبک وزن با یکدیگر ادغام می‌شوند، در فرآیندی به نام هم‌جوشی. در سلاح‌های هسته‌ای، شکافت یا هم‌جوشی در زمانی بسیار اندک روی می‌دهد. در مقابل، نیروگاه‌های انرژی هسته‌ای برق را از واکنش‌های شکافتی تولید می‌کنند که با سرعتی کنترل شده عمل می‌کنند.

۸۸ ۴

- (۱) جمع کردن؛ [چمدان و غیره] تحویل گرفتن؛ دنبال ... رفتن
(۲) در بر داشتن، حاوی ... بودن
(۳) جلوگیری کردن از؛ مانع ... شدن
(۴) تولید کردن؛ ایجاد کردن

۸۹ ۲ توضیح: در جای خالی "vast" (فراوان) به عنوان صفت و "amounts" (مقادیر) به عنوان اسم مدنظر است. همان طور که می‌دانید در زبان انگلیسی صفت پیش از اسم می‌آید؛ بنابراین گزینه‌ی (۲) صحیح است.

۹۰ ۱ توضیح: فعل "convert" هم به صورت گذرا (به معنای تغییر دادن) و هم به صورت ناگذر (به معنای تغییر کردن) قابل استفاده است و به همین دلیل هر دو حالت معلوم و مجهول آن در گزینه‌ها قابل قبول است. اما در این جا از میان دو چیز مشخص (ماده و انرژی) یکی قرار است به دیگری تبدیل شود، پس اولاً کاربرد "another" صحیح نیست چون موضوع صحبت ما مشخص است و باید از حرف اضافه‌ی the قبل از other استفاده کرد (رد گزینه‌های (۲) و (۴)) و ثانیاً صحبت از ماده و انرژی است و نه چیزی که به ماده یا انرژی تعلق داشته باشد، پس استفاده از ساختار مالکیت در گزینه‌ی (۳) نیز نادرست است.

۹۱ ۱

- (۱) تبدیل شدن به؛ تغییر یافتن به
(۲) روشن شدن؛ روشن کردن
(۳) [لباس و غیره] در آوردن؛ [هواپیما] بلند شدن
(۴) [روحیه] حفظ کردن؛ [کار و غیره] ادامه دادن (به)

۷۹ ۲ ماری عصبانی بود چون او تازه از شغلی که دوست داشت اخراج شده بود.

توضیح: فعل fire (در این جا به معنای اخراج کردن) در این جمله فعلی گذراست و از آن جا که مفعول آن (ضمیر she که به ماری اشاره دارد) پیش از جای خالی آمده، در جای خالی به ساختار مجهول نیاز داریم. در ضمن چنانچه دو اتفاق هر دو در گذشته رخ داده باشند، برای اتفاق اول از گذشته‌ی کامل (had + p.p.) و برای اتفاقی که پس از آن رخ داده از گذشته‌ی ساده استفاده می‌کنیم. در این جا ماری ابتدا از کار اخراج شده و سپس عصبانی بوده، بنابراین «اخراج شدن» را در ساختار گذشته‌ی کامل به کار می‌بریم. همان طور که می‌دانید، ساختار مجهول برای گذشته‌ی کامل به صورت «had + been + p.p.» است.

۸۰ ۲ جنیفر تصویری قدیمی از خودش را وقتی که اضافه‌وزن داشت روی در یخچال نگه می‌داشت تا به او یادآوری کند که رژیم غذایی‌اش را حفظ کند.

- (۱) راهنمایی کردن؛ هدایت کردن
(۲) یادآوری کردن به، یادآور شدن به
(۳) گسترش دادن، توسعه دادن
(۴) مرتب کردن؛ برنامه‌ریزی کردن

۸۱ ۴ یک قطره‌ی آب ممکن است بین زمانی که به داخل جو تبخیر می‌شود و زمانی که دوباره به صورت باران، بوران یا برف بر زمین می‌بارد هزاران مایل را بپیماید.

- (۱) مؤلفه، جزء سازنده
(۲) نسل؛ تولید
(۳) جذب، کشش
(۴) جو، اتمسفر

۸۲ ۲ ادویه‌جات همیشه به گستره‌ای از غذاها طعم افزوده‌اند. علاوه بر این، در جایی که منجمدسازی ممکن نیست، آن‌ها می‌توانند کمک کنند تا غذا را محفوظ نگه دارند.

- (۱) درخواست، تقاضا
(۲) تنوع؛ گستره
(۳) منبع، منشأ
(۴) ماده؛ (در جمع) مواد، مصالح

۸۳ ۳ تمرینات آزمایشگاه زبان ما، در اینترنت بارگذاری شده‌اند، بنابراین ما می‌توانیم در خانه به آن‌ها دسترسی داشته باشیم و طی آخر هفته روی آن‌ها کار کنیم.

- (۱) جایگزین کردن؛ جای ... را گرفتن
(۲) تولید کردن؛ ایجاد کردن
(۳) دسترسی داشتن به، دست یافتن به
(۴) درگیر کردن؛ شامل ... شدن

۸۴ ۱ من دوست ندارم در مشکلات تو با همسرت دخالت کنم، ولی فکر نمی‌کنی باید به خاطر فراموش کردن تولدش از او عذرخواهی کنی؟

- (۱) عذرخواهی کردن، پوزش خواستن
(۲) ذکر کردن؛ نام بردن
(۳) اطلاع دادن؛ خبر دادن
(۴) مرتب کردن؛ برنامه‌ریزی کردن

۸۵ ۴ در ۲۰ ژولای [سال] ۱۹۶۹، فضانورد آمریکایی نیل آرمسترانگ تبدیل به نخستین انسانی گشت که بر سطح ماه راه رفت.

- (۱) ستاره‌شناس، منجم
(۲) محقق، پژوهشگر
(۳) معلم؛ مربی
(۴) فضانورد

- ۹۶ ۲ نویسنده کدام یک از فعالیت‌های والدین به شرح زیر را برای کمک کردن به آموختن مهارت‌های مقاله‌نویسی و نگارش بیش‌تر تأیید می‌کند؟
- (۱) یک ساعت تمرینات شبانه‌ی نگارش تحت نظارت
 - (۲) تشویق کردن کودک به نوشتن نامه به خویشاوندان
 - (۳) مرور کردن تمام کارهای نگارشی مدرسه‌ی کودک
 - (۴) پول دادن به کودک برای نمرات خوب در کار نگارشی

بیش‌تر گیاهان روبه‌رشد بیش از مجموع تمام مواد دیگر در خود آب دارند. عناصر معدنی از خاک که قابل استفاده توسط گیاه هستند باید پیش از آن‌که بتوانند به ریشه برده شوند، در محلول خاکی حل شوند. آن‌ها به تمام بخش‌های گیاه در حال رشد برده می‌شوند و در حالی‌که در شرایط محلول [هستند]، به مواد گیاهی ضروری تبدیل می‌شوند. دی‌اکسید کربن از هوا ممکن است به عنوان گاز وارد برگ شود ولی قبل از آن‌که با بخشی از آب ترکیب شود، درون برگ در آب حل می‌شود تا شکرهای ساده - [یعنی] ماده‌ی پایه‌ای که بدنه‌ی درخت عمدتاً از آن ساخته می‌شود - را تشکیل دهد. بخش‌های فعالانه در حال رشد گیاه عموماً ۷۵ تا ۹۰ درصد آب هستند. بخش‌های ساختاری گیاهان، هم‌چون ساقه‌های چوبی که دیگر فعالانه در حال رشد نیستند، ممکن است آب بسیار کم‌تری از بافت‌های در حال رشد داشته باشند.

با وجود این، میزان واقعی آب در یک گیاه در هر زمان واحد، تنها بخش بسیار کوچکی از آن چیزی است که در طول رشد و نمو آن وارد آن می‌شود. فرآیندهای فتوسنتز، که به واسطه‌ی آن دی‌اکسید کربن و آب - در حضور کلروفیل و با انرژی ناشی از نور - ترکیب می‌شوند تا شکرها را تشکیل دهند، نیازمند آن است که دی‌اکسید کربن از هوا وارد گیاه شود. این عمدتاً در برگ‌ها رخ می‌دهد. سطح برگ به‌هم‌پیوسته نیست بلکه حاوی شمار فراوانی از روزنه‌های ریز است که دی‌اکسید کربن از طریق آن وارد می‌شود. با وجود این، همان ساختاری که به یک گاز اجازه می‌دهد وارد برگ شود، به گاز دیگر - بخار آب - اجازه می‌دهد که از دست آن [برگ] برود. از آن‌جا که دی‌اکسید کربن تنها به مقادیر کم‌یابی در هوا حضور دارد (۳ تا ۴ واحد در ۱۰,۰۰۰ واحد هوا) و بخار آب در فضاهای هوایی درون برگ نزدیک به اشباع شده است (در [دمای] ۸۰ درجه‌ی فارنهایت، هوای اشباع حاوی حدود ۱۸۶ واحد بخار آب در ۱۰,۰۰۰ واحد هوا می‌شود)، میزان کل بخار آب از دست رفته چندین برابر ورودی دی‌اکسید کربن است. در واقع، به خاطر باد و عوامل دیگر، از دست رفتن آب نسبت به ورودی دی‌اکسید کربن ممکن است حتی بزرگ‌تر از غلظت‌های نسبی دو گاز باشد. هم‌چنین، تمام دی‌اکسید کربنی که وارد برگ می‌شود ترکیب [و تبدیل] به کربوهیدرات‌ها نمی‌شود.

- ۹۷ ۴ یک گیاه در حال رشد، برای تمام موارد زیر به آب نیاز دارد، به‌جز
- (۱) تشکیل شکرها
 - (۲) حفظ کردن ساقه‌های چوبی
 - (۳) سبز ماندن
 - (۴) تولید کردن دی‌اکسید کربن
- ۹۸ ۱ کارکرد اساسی فتوسنتز در چارچوب نیازهای گیاه است.

- (۱) تشکیل شکرها
- (۲) استخراج انرژی از نور
- (۳) حفظ کردن آب
- (۴) ترکیب کردن دی‌اکسید کربن با آب

- ۹۲ ۳ توضیح: در این جای خالی با یک جمله‌ی ساده روبه‌رو هستیم که واقعیتی معمول و همیشگی را بیان می‌کند، بنابراین در جای خالی به فعل در زمان ساده نیاز است.

صرف نظر از آن‌که ممکن است زندگی تحصیلی را چقدر مهم به شمار بیاوریم، در این واقعیت تردیدی نیست که کودکان زمان بیش‌تری را در خانه می‌گذرانند تا در کلاس درس. بنابراین، تأثیر به‌سزای والدین نمی‌تواند توسط معلم نادیده گرفته شود. آن‌ها می‌توانند به متحدان قدرتمند کارمندان مدرسه تبدیل شوند یا می‌توانند آگاهانه یا ناآگاهانه جلوی اهداف برنامه‌ی درسی را بگیرند و مانع [آن] شوند.

مدیران [آموزشی] از این نیاز آگاه بوده‌اند که [باید] والدین را از شیوه‌های جدیدتر مورد استفاده در مدارس مطلع نگه دارند. بسیاری از مدیران مدارس کارگاه‌هایی را [برای] توضیح دادن موضوعاتی هم‌چون برنامه‌ی خواندن، نوشتن متن و ریاضیات پرورشی برگزار کرده‌اند.

علاوه بر این، معلم کلاس درس نیز، با اجازه‌ی ناظران، می‌تواند نقش مهمی در روشنگری والدین ایفا کند. مصاحبه‌های بسیاری که در طول سال صورت می‌گیرند و هم‌چنین روش‌های جدید گزارش پیشرفت شاگردان می‌تواند به طور قابل توجهی به دستیابی به تأثیر متقابل هماهنگ میان مدرسه و خانه کمک کند.

برای روشن شدن [موضوع]، تصور کنید که پدری شب‌های پیاپی به [پسرش] جونیور در [مورد] فرآیندهای حسابی تعلیم داده است. در مصاحبه‌ای دوستانه، معلم می‌تواند کمک کند تا علاقه‌ی پدری طبیعی او به مسیرهای ثمربخشی تعالی یابد. او ممکن است متقاعد شود تا به جونیور اجازه دهد در بررسی کردن بودجه‌ی خانواده، خریدن غذا، استفاده از میخاری برای پیمانه‌ی اندازه‌گیری در خانه، تنظیم کردن ساعت، محاسبه کردن مسافت در یک سفر و پرداختن به بسیاری از فعالیت‌های دیگر که پایه‌ی ریاضی دارند، مشارکت کند. اگر آن پدر از این توصیه پیروی کند، منطقی است که باور داشت که او به زودی متوجه می‌شود پسرش در ریاضیات پیشرفت رضایت‌بخشی حاصل می‌کند و هم‌زمان از این کار لذت می‌برد.

- ۹۳ ۲ ایده‌ی محوری منتقل شده در متن بالا این است که
- (۱) تمرین در خانه مهم‌تر از تمرین در مدرسه است چون یک کودک ساعت‌های بسیاری را با والدینش می‌گذراند
 - (۲) معلم‌ها و مدیران مدرسه می‌توانند و باید به والدین کمک کنند تا اهداف مدرسه را بفهمند و پیش ببرند
 - (۳) والدین نادانسته جلوی اهداف برنامه‌ی درسی را گرفته‌اند و مانع [آن] شده‌اند
 - (۴) والدین مسئولیتی دارند که به دانش‌آموزان کمک کنند تا تکالیفشان را انجام دهند
- ۹۴ ۳ نویسنده مستقیماً این واقعیت را بررسی می‌کند که

- (۱) والدین بیش از حد کودکانشان را در حساب تعلیم می‌دهند
- (۲) یک پدر می‌تواند به پسرش کمک کند در خانه مقالاتی بنویسد
- (۳) تلاش‌های اشتباه یک پدر یا مادر می‌تواند به مسیرهای مناسبی جهت‌دهی شود
- (۴) در کلاس درس آموزش شخصی کافی وجود ندارد

- ۹۵ ۱ نویسنده اشاره دارد که
- (۱) مشارکت در فعالیت‌های جذاب مرتبط با یک موضوع تحصیلی دستاورد فرد را در آن زمینه تقویت می‌کند
 - (۲) مدیران مدرسه بیش از حد معمول در توضیح دادن برنامه‌ی درسی به والدین می‌کوشند
 - (۳) تنها بخش کوچکی از یک روز مدرسه باید برای تعلیم حساب‌کنار گذاشته شود
 - (۴) معلم‌ها باید گاهی به والدین در خانه سر بزنند

۳ ۱۰۵

$$a \quad b \quad c \\ 2x, 3y, 6y-4, x-1, \dots$$

$$\text{طبق قانون دنباله‌ی حسابی} \Rightarrow 2b = a + c \Rightarrow 2(3y) = 2x + 6y - 4$$

$$\Rightarrow 6y = 2x + 6y - 4 \Rightarrow 6y - 2x - 6y = -4$$

$$\Rightarrow -2x = -4 \Rightarrow x = 2$$

$$\xrightarrow{x=2} 2(2), 3y, 6y-4, (2)-1, \dots \Rightarrow 4, 3y, 6y-4, 1, \dots$$

$$2(6y-4) = 3y+1 \Rightarrow 12y-8 = 3y+1 \Rightarrow 12y-3y = 1+8$$

$$\Rightarrow 9y = 9 \Rightarrow y = 1$$

$$\Rightarrow x + y = 2 + 1 = 3$$

۲ ۱۰۶

$$a_{2n-1} = 6n - 2 \Rightarrow \begin{cases} -n=1 \rightarrow a_1 = 6(1) - 2 = 4 \\ -n=2 \rightarrow a_2 = 6(2) - 2 = 10 \end{cases}$$

$$a_2 - a_1 = a_1 + 2d - a_1 = 2d \Rightarrow 10 - 4 = 2d \Rightarrow 2d = 6 \Rightarrow d = 3$$

۳ ۱۰۷

$$d = \frac{b-a}{m+1} \Rightarrow d = \frac{47-19}{6+1} = \frac{28}{7} = 4$$

یک دنباله‌ی هشت جمله‌ای با جمله‌ی اول $a_1 = 19$ و اختلاف مشترک $d = 4$

خواهیم داشت، پس:

$$a_8 = a_1 + 7d = 19 + 7(4) = 19 + 28 = 47$$

۲ ۱۰۸

$$a_n = \frac{1}{\delta}(r^{n-1}) \Rightarrow \begin{cases} a_4 = \frac{1}{\delta}(r^{4-1}) = \frac{1}{\delta}(r^3) = \frac{4}{\delta} \\ a_2 = \frac{1}{\delta}(r^{2-1}) = \frac{1}{\delta}(r^1) = \frac{1}{\delta} \end{cases}$$

$$\frac{a_4}{a_2} = \frac{\frac{4}{\delta}}{\frac{1}{\delta}} = \frac{4}{1} = 4$$

۴ ۱۰۹

$$a_1 = 4, d = 8 - 4 = 4 \Rightarrow a_{22} = a_1 + 21d = 4 + 21(4) = 4 + 84 = 88$$

$$a_1 = 3, r = \frac{2}{3} = 2, a_n = 96, n = ? \quad \text{در دنباله‌ی هندسی داریم:}$$

$$a_n = a_1 \times r^{n-1} \Rightarrow 96 = 3(2)^{n-1} \xrightarrow{\div 3} 32 = 2^{n-1}$$

$$\Rightarrow 2^5 = 2^{n-1} \Rightarrow n-1 = 5 \Rightarrow n = 6$$

۴ ۱۱۰

$$r^{m-n} = \frac{a_m}{a_n} \Rightarrow r^{3-1} = \frac{192}{12} \Rightarrow r^2 = 16 \Rightarrow r = \pm\sqrt{16} = \pm 4$$

$$\xrightarrow{r>0} r = 4$$

$$S_n = \frac{a_1(1-r^n)}{1-r} = \frac{12(1-4^5)}{1-4} = \frac{12(1-1024)}{-3}$$

$$= \frac{4(1023)}{1} = 4092$$

۴ ۹۹ براساس متن، کدام یک از گزاره‌های زیر صحیح است؟

(۱) عناصر معدنی توسط گیاه جذب نمی‌شوند مگر آن‌که آن‌ها در ریشه‌های آن [گیاه] حل شوند.

(۲) ساقه‌های چوبی حاوی آب بیش‌تری هستند تا برگ‌ها.

(۳) مشخص شده است که هوای موجود در اطراف برگ اشباع شده است.

(۴) تنها بخشی از دی‌اکسید کربن در گیاهان ترکیب می‌شود.

۲ ۱۰۰

این متن عمدتاً در مورد است.

(۱) کاربردهای دی‌اکسید کربن و آب

(۲) نقش آب در یک گیاه در حال رشد

(۳) فرآیند تشکیل شکر ساده

(۴) ترکیب آب با دی‌اکسید کربن

ریاضی و آمار

۱ ۱۰۱

$$a_n = \frac{(\sqrt{2})^n}{2n-1} \Rightarrow \begin{cases} a_4 = \frac{(\sqrt{2})^4}{2(4)-1} = \frac{\sqrt{2^4}}{8-1} = \frac{4}{7} \\ a_6 = \frac{(\sqrt{2})^6}{2(6)-1} = \frac{\sqrt{2^6}}{12-1} = \frac{8}{11} \end{cases}$$

$$a_4 + a_6 = \frac{4}{7} + \frac{8}{11} = \frac{44+56}{77} = \frac{100}{77}$$

۲ ۱۰۲

دنباله‌ی بازگشتی داده‌شده، دنباله‌ی موسوم به فیبوناتچی است

که به صورت زیر آمده است:

$$1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, 34, 55, 89, \dots$$

مشاهده می‌کنیم که جمله‌ی دهم آن ۵۵ است.

۳ ۱۰۳

$$a_2 + a_4 = 18 \Rightarrow a_1 + 2d + a_1 + 4d = 18 \Rightarrow 2a_1 + 6d = 18$$

$$\Rightarrow 2(a_1 + 3d) = 18 \Rightarrow a_1 + 3d = 9 \Rightarrow a_2 = 9$$

$$a_1 \times a_6 = 54 \Rightarrow a_1 \times 9 = 54 \Rightarrow a_1 = \frac{54}{9} = 6$$

از طرفی:

$$a_1 + 5d = 9 \xrightarrow{a_1=6} 6 + 5d = 9 \Rightarrow 5d = 9 - 6$$

$$\Rightarrow 5d = 3 \Rightarrow d = \frac{3}{5}$$

۱ ۱۰۴

دستمزد این شخص از یک دنباله‌ی حسابی

با $a_1 = A$ و $d = \frac{3}{100}A$ پیروی می‌کند.

$$a_n = a_1 + (n-1)d \Rightarrow 4A = A + (n-1)\frac{3A}{100}$$

$$\Rightarrow 4A - A = \frac{(n-1)3A}{100} \Rightarrow 3A = \frac{3A(n-1)}{100}$$

$$\xrightarrow{\text{حذف } 3A \text{ از طرفین}} \frac{n-1}{100} = 1 \Rightarrow n-1 = 100 \Rightarrow n = 101$$

حال طبق فرض مسئله در این ۱۱ ماه، مجموع دستمزد شخص ۲۲۰۰۰۰۰ تومان شده است.

$$S_n = \frac{n}{2}(2a_1 + (n-1)d) \Rightarrow 2200000 = \frac{11}{2}(2A + (11-1)\frac{3A}{100})$$

$$\Rightarrow 2200000 = \frac{11}{2}(2A + 3A) \Rightarrow 2200000 = \frac{5A \times 11}{2}$$

$$\Rightarrow (5 \times 11)A = 2 \times 2200000 \Rightarrow A = \frac{2 \times 2200000}{5 \times 11} = 80000$$

۲ ۱۱۹

$$f(x) = a^x \Rightarrow \begin{cases} f(2-\sqrt{2}) = a^{2-\sqrt{2}} \\ f(\sqrt{2}-3) = a^{\sqrt{2}-3} \end{cases}$$

$$\Rightarrow a^{2-\sqrt{2}} \times a^{\sqrt{2}-3} = a^{2-\sqrt{2}+\sqrt{2}-3} = a^{-1} = \frac{1}{a}$$

۲ ۱۲۰

$$f(t) = c(1+r)^t, f(t) = 2c, r = 0/03$$

$$\Rightarrow 2c = c(1+0/03)^t \Rightarrow 2 = (1/03)^t$$

از فرض مسئله استفاده می‌کنیم:

$$(1/03)^{94} = 16 \xrightarrow{\text{از طرفین ریشه‌ی چهارم می‌گیریم.}} \sqrt[4]{(1/03)^{94}} = \sqrt[4]{16}$$

$$\Rightarrow (1/03)^{\frac{94}{4}} = 2 \xrightarrow{\frac{94}{4} = 23/5} (1/03)^{23/5} = 2 \Rightarrow t = 23/5$$

علوم و فنون ادبی

۱ ۱۲۱

۱ ایهام تناسب (بیت «الف»): قلب: ۱- تقلبی (معنی درست)
۲- دل (معنی نادرست، تناسب با دل)
اغراق (بیت «د»): تشبیه اشک به سیل و آه به شعله
اسلوب معادله (بیت «ب»): سیل / روشنگری مانند اتصال بحر نداشتن =
انسان / در دل روشن ضمیران جا کردن
حسن تعلیل (بیت «ه»): دلیل خون‌بار بودن چشم و پرخون بودن دل عاشق،
کرشمه‌ی معشوق است.

۳ ۱۲۲ بررسی سایر گزینه‌ها:

۱ اغراق: این‌که ابرها در اثر آه عاشق و دریا بر اثر گریستن وی پدید آمده باشد.
۲ حسن تعلیل: شاعر دلیل حرکت باد را بی‌قراری‌اش در هجران معشوق دانسته است.
۴ ایهام تناسب: بالا: ۱- سمت بالا (معنی درست) ۲- قد (معنی نادرست، تناسب با قد)

۱ ۱۲۳

۱ ایهام تناسب (بیت «ب»): باز: ۱- دوباره (معنی درست) ۲- نام پرنده‌ای شکاری (معنی نادرست، تناسب با مرغ، کبوتر و شاهین)
حسن تعلیل (بیت «د»): شاعر دلیل بارش باران را اندوه ابر بهاری از مشاهده‌ی بدعهدی روزگار دانسته است.

۴ ۱۲۴ بررسی آرایه‌ها در گزینه‌ی (۴):

حسن تعلیل: دلیل با شکر آغشته کردن بادام، چرب‌زبانی شکر است.
حسن آمیزی: حلاوت عیش / چربی زبان (سخن)
اسلوب معادله: انسان / پاک‌ی دهان / حلاوت عیش داشتن = شکر / چرب‌زبانی / حصار بادام بون

۲ ۱۲۵

ت	ث	ک	ج	ص	د	م	ن	س	خ	ت	خ	م	ن	ب	ا	ش
U	U	-	-	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	-	-
ک	ش	ن	د	س	ع	ق	ب	ی	ک	ش	ک	ر	م	گ	س	س
U	U	-	-	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U	U
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن

۲ ۱۱۱

ارتفاع‌های توپ از سطح زمین، یک دنباله‌ی هندسی با جمله‌ی اول $a_1 = 10$ و نسبت‌مشتک $r = 0/8$ تشکیل می‌دهند، در نتیجه ارتفاع توپ پس از برخورد سوم، همان جمله‌ی چهارم دنباله خواهد بود:

$$a_4 = a_1 r^3 = 10 \left(\frac{8}{10}\right)^3 = 10 \left(\frac{512}{1000}\right) = \frac{512}{100} = 5/12$$

۲ ۱۱۲

$$a_5 = \lambda a_4 \Rightarrow a_1 r^4 = \lambda a_1 r^3 \xrightarrow{\div (a_1 r^3)} \frac{a_1 r^4}{a_1 r^3} = \frac{\lambda a_1 r}{a_1 r}$$

$$\Rightarrow r^3 = \lambda = 2^3 \Rightarrow r = 2$$

$$a_4 = a_1 r^3 = 4(2)^3 = 4 \times 4 = 16$$

۱ ۱۱۳

$$\frac{1}{8} \xrightarrow{\text{مربع}} \sqrt{\frac{1}{8}} = \sqrt{\left(\frac{1}{2}\right)^3} = \frac{1}{2}$$

$$\frac{5}{4} = 1/25 \xrightarrow{\text{بج برابر}}$$

۴ ۱۱۴

$$2\sqrt{(2-\sqrt{5})^2} = 2|2-\sqrt{5}| = 2(-2+\sqrt{5}) = -4+2\sqrt{5}$$

$$-(1-\sqrt{5})^2 = -(1-2\sqrt{5}+5) = -6+2\sqrt{5}$$

$$\Rightarrow -4+2\sqrt{5} - 6+2\sqrt{5} = 4\sqrt{5} - 10$$

۱ ۱۱۵

$$\sqrt{A} = \frac{3}{4} \xrightarrow{\text{طرفین به توان ۲}} A = \left(\frac{3}{4}\right)^2 = \frac{27}{64}$$

$$A \text{ ریشه‌ی دوم} = \sqrt{\frac{27}{64}} = \frac{\sqrt{27}}{\sqrt{64}} = \frac{\sqrt{9 \times 3}}{8} = \frac{3\sqrt{3}}{8} = \frac{3}{8}\sqrt{3}$$

۳ ۱۱۶

$$4^{x+1} = (2^2)^{x+1} = 2^{2x+2}$$

$$\left(\frac{1}{16}\right)^{-2} = 16^2 = (2^4)^2 = 2^8$$

$$\Rightarrow 2^{2x+2} = 2^8 \Rightarrow 2x+2 = 8 \Rightarrow 2x = 6 \Rightarrow x = 3$$

$$\Rightarrow 2x - x = 8 - 2 \Rightarrow x = 6$$

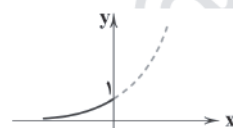
۴ ۱۱۷

نمودار همه‌ی گزینه‌ها کاهشی است، پس در قسمت منفی محور Xها نموداری از همه بالاتر است که عدد پایه‌ی آن از همه کوچک‌تر باشد:

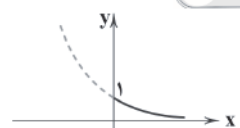
$$\frac{\sqrt{2}}{2} \approx \frac{1/4}{2} = 0/07, \frac{1}{2} = 0/5, \frac{\sqrt{3}}{3} \approx \frac{1/7}{3} \approx 0/056, \frac{1}{4} = 0/25$$

بنابراین نمودار $y = \left(\frac{1}{4}\right)^x$ از همه بالاتر است.

۱ ۱۱۸

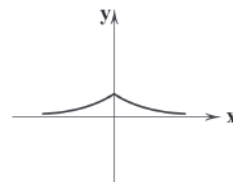

$$y = 2^x, x < 0$$

$$y = \left(\frac{1}{2}\right)^x, x \geq 0$$

ترکیب این دو نمودار به صورت زیر خواهد بود:

(۲)

۴ ۱۲۶ روی هم، یازده بار از اختیارات وزنی «به کار بردن فاعلاتن به جای

فعلاتن، ابدال، و بلند در نظر گرفتن هجای پایان مصراع» استفاده شده است.

به کار بردن فاعلاتن به فعلاتن

ابدال

وا	ی	بر	غیر	آ	گر	یک	دو	سی	رو	زی	ما	ند
-	U	-	U	U	-	U	U	U	-	-	-	-
با	مَد	نیچ	نو	ع	ک	جا	نا	ی	من	بو	دم	روز
-	U	-	U	U	U	-	U	U	-	-	-	-

ابدال

بلند بودن هجای پایان مصراع

بلند بودن هجای پایان مصراع

به کار بردن فاعلاتن به فعلاتن

(۴)

به کار بردن فاعلاتن به فعلاتن

ابدال

بی	آ	بت	خو	ن	د	لی	بو	د	ک	دو	رم	می	داد
-	U	-	U	U	-	U	-	U	U	-	-	-	-
می	ک	در	سا	غ	ر	پی	ما	ز	ی	من	بو	دم	روز
-	U	-	U	U	U	-	U	U	-	-	-	-	-

ابدال

بلند بودن هجای پایان مصراع

به کار بردن فاعلاتن به فعلاتن

بلند بودن هجای پایان مصراع

↓

ز	صو	ز	ت	ت	ث	ح	کا	یت	ک	نند	یا	ز	ص	فت
U	-	U	U	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-
ک	هر	ی	کی	ز	ی	کی	خو	ب	تر	ز	هی	بن	یاد	-
U	-	U	-	U	U	-	-	U	U	-	U	-	-	-

بلند بودن هجای

پایان مصراع

فعلن

مفاعِلن

فعلاتن

مفاعِلن

بلند بودن هجای پایان مصراع

↓

هر	سَد	ر	خا	ری	ک	لی	د	قف	ل	چند	دیر	آ	ب	لست
-	U	U	-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-
وا	ی	بر	آ	کس	ک	خا	ری	بی	م	حا	با	بش	ک	ند
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-

فعلن

فَاعِلاتن

فَاعِلاتن

فَاعِلاتن

۲ ۱۲۸ تقطیع بیت سؤال:

۳ ۱۲۷ تقطیع گزینه‌ی (۳):

ز	صو	ز	ت	ت	ث	ک	ند	نو	ر	معد	نَد	وی	حا	صل
U	-	U	U	U	U	-	-	-	U	U	-	-	-	-
د	ل	ش	کس	ت	ک	ی	هم	سا	ل	کس	ث	هم	مج	ذوب
U	U	-	U	U	-	U	-	-	U	U	-	-	-	-

فعلن

مفاعِلن

فعلاتن

مفاعِلن

تقطیع گزینه‌ی (۲):

ک	را	ب	جا	ی	شُد	ما	در	جَد	ها	ت	وا	نم	دید
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-	-
چ	را	ک	نیست	م	را	هیچ	کس	ب	جا	ی	شُد	ما	-
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-	-

فعلن

مفاعِلن

فعلاتن

مفاعِلن

وزن سایر گزینه‌ها:

(۱) مفتعلن مفاعِلن مفتعلن مفاعِلن (۳) مفاعِلن مفاعِلن مفاعِلن فَعْل

(۴) مفعول فاعلات مفاعِل فاعِلن

بلند بودن هجای پایان مصراع

↓

پ	سایر	گ	هش	ز	گ	رم	ایچ	ق	در	ز	لطیف	ب	پرس
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-
ک	گر	و	ظیف	ف	ت	قا	ضا	گ	تم	ز	وا	با	شد
U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	U	-	-	-

فعلن

مفاعِلن

فعلاتن

مفاعِلن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱)

زبان عربی (اختصاصی)

■ درست‌ترین و دقیق‌ترین جواب را در ترجمه، یا واژگان یا مفهوم مشخص کن (۱۴۵ - ۱۴۱):

۱۴۱ ۳ عبد الله: ای بنده خدا (با توجه به معنای جمله مناداست که حرف ندا از اولش حذف شده). [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]
من: هر کس، هر که (اسم شرط است که بعدش فعل شرط و فعل جواب شرط آمده). [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

أطاع: اطاعت کرده، اطاعت کند (فعل ماضی در جمله شرط، به صورت مضارع التزامی نیز می‌تواند ترجمه شود). [رد گزینه (۴)]
في أوامر: در اوامر [رد گزینه (۱)]

أجاب: اجابت می‌کند، پاسخ داده است (فعل ماضی در جمله جواب شرط، به صورت مضارع ساده نیز می‌تواند ترجمه شود. / حرف «و» در گزینه (۲) و حرف «تا» در گزینه (۴) اضافی‌اند. چون جمله جواب شرط مستقیماً به جمله شرط وصل می‌شود). [رد گزینه‌های (۲) و (۴)]

دعواته: دعاهايش، درخواست‌هايش (جمع «دعوة» است). [رد گزینه‌های (۱) و (۴)]

۱۴۲ ۴ ما أكثر: چه بسیارند، چقدر زیادند (اسلوب تعجب است). [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]

تقرّضت: در معرض قرار گرفته است (فعل لازم است). [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]
لا يدركون: درک نمی‌کنند، نمی‌فهمند (فعل مضارع است). [رد گزینه‌های (۲) و (۳)]

ليس شيئاً إلا...: چیزی جز ... نیست (چون «شئناً» به عنوان مستثنی‌منه ذکر شده، اسلوب حصر نیست و نمی‌تواند به صورت «فقط، تنها + فعل مثبت» ترجمه شود). [رد گزینه‌های (۱) و (۳)]

۱۴۳ ۳ دقت کنید: در گزینه (۳) با توجه به فعل‌های غائب «يَتَقَبَّلُ» و «يُعِينُ»، «إلهي» منادا نیست.

اشتباهات بارز سایر گزینه‌ها:

(۱) و از ایشان ... (← در حالی‌که از ایشان ... «و نحنُ ...» جمله حالیه است).
(۲) با توجه به «إجعلوا» که فعل امر در صیغه جمع مذکر مخاطب است و نیز ضمیر مخاطب در «حظكم»، «طلاب» مناداست که حرف ندا قبلش حذف شده است.

ترجمه: ای دانش‌آموزان من! با انجام تکالیف، موفقیت را بخت خود قرار دهید.
(۴) دیگران (← دیگری؛ «الغیر» مفرد است).

۱۴۴ ۴ [گزینه] نادرست را برای پُر کردن جاهای خالی مشخص کن (براساس معنی). همه موارد مذکور در گزینه‌ها برای تکمیل جمله مناسب‌اند، به جز واژه دوم در گزینه (۴).

ترجمه عبارت سؤال: گاهی شکارها پناه می‌برند به برای نجات دادن خودشان از!

ترجمه گزینه‌ها:

(۱) حيله‌ها - جوجه‌های - درندگان (۲) نيرنگ - لانه - شكارچيان
(۳) پناهگاه - جان‌های - خطرها (۴) حيله - گربه - دشمنان

هر	چ	هس	تز	قا	م	ت	نا	سا	ز	بی	اند	دا	م	ماست
-	U	-	-	-	U	U	U	-	U	-	-	-	U	U
ور	ن	تش	رب	ف	ث	ب	لا	ی	کس	کو	تا	ه	نیست	-
-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	-	-	-	U	U
		فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فعلن (۲) فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن
(۴) مفاعلتن فاعلاتن مفاعلتن فعلن

۱۳۰ ۲ گزینه‌ی (۲) از ویژگی‌های سطح فکری شعر معاصر تا قبل از انقلاب اسلامی است.

۱۳۱ ۳ مکتب‌های فلسفی و ادبی قرن نوزدهم و بیستم اروپا مانند رمانتیسم در ادبیات داستانی این دوره حضوری آشکار و تأثیرگذار دارند.

۱۳۲ ۳ عنوان اولین داستان آل‌احمد «زیارت» است که در مجله‌ی سخن چاپ شد.

۱۳۳ ۱ نشر داستانی معاصر با مجموعه داستان کوتاه «یکی بود، یکی نبود» از سیدمحمدعلی جمالزاده در سال ۱۳۰۱ آغاز شد.

۱۳۴ ۲ سبزواری، موسوی گرماردی و مردانی متعلق به گروه شاعران معرفی شده در عبارت سؤال‌اند. حسین منزوی با ویژگی‌های مورد اشاره متناسب نیست.

۱۳۵ ۲ بیت سؤال، سروده‌ی پروین (رخشنده) اعتصامی است.

۱۳۶ ۳ نخستین کنگره‌ی نویسندگان و شاعران ایران در دوره‌ی دوم شعر معاصر پیش از انقلاب اسلامی تشکیل شد.

۱۳۷ ۴ عبارت سؤال، معرّف سیدمهدی شجاعی است که گزینه‌ی (۴) از آثار این نویسنده است.

۱۳۸ ۲ بزّه‌ی گمشده‌ی راعی، آیین‌های درداز: هوشنگ گلشیری

دهکده‌ی پرمال: امین فقیری

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) سیدعلی موسوی گرماردی (۳) مهدی اخوان ثالث
(۴) سپین دانشور

۱۳۹ ۱ گوشواره‌ی عرش: سیدعلی موسوی گرماردی

۱۴۰ ۴ دلاویزتر از سبز: علی مؤذنی

دری به خانه‌ی خورشید: سلمان هراتی

همسایه‌ها: احمد محمود

طوفان در پراتنز: قیصر امین‌پور

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) چشم‌هایش: بزرگ علوی / از این ستاره تا آن ستاره: سلمان هراتی / زمین سوخته: احمد محمود / تنفس صبح: قیصر امین‌پور

(۲) ظهور: علی مؤذنی / ارزیابی شتابزده: جلال‌آل احمد / مدار صفر درجه: احمد محمود / ظهر روز دهم: قیصر امین‌پور

(۳) ملاقات در شب آفتابی: علی مؤذنی / چرند و پرنسند: دهخدا / تنگسیر: صادق چوبک / سنت و نوآوری در شعر معاصر: قیصر امین‌پور

۱۴۵ ۴ ترجمه و بررسی گزینه‌ها:

- ۱) «زندگی ادامه دارد، چه بخندی چه گریه کنی!»: زندگی ما را می‌خنداند و ما را می‌گریاند! جمله اول درباره «جریان داشتن زندگی» در همه احوال است، و این آشکارا با مفهوم جمله دوم تفاوت دارد.
- ۲) «بدبین در هر فرصتی سختی را می‌بیند»: هیچ فرصتی یافت نمی‌شود جز (مگر) با سختی! جمله اول درباره دیدگاه منفی انسان‌های بدبین است، و این آشکارا با مفهوم جمله دوم تفاوت دارد.
- ۳) «هیچ چیزی برای زندانی شدن سزاوارتر از زبان نیست»: فقط زبان سزاوار حبس شدن است! جمله اول زبان را سزاوارترین چیز برای زندانی شدن می‌داند، پس چیزهای دیگر هم سزاوار زندان هستند، اما کم‌تر! ولی جمله دوم زندانی شدن را فقط به زبان اختصاص داده، یعنی چیز دیگری سزاوار زندان نیست. طبعاً این دو با هم تفاوت دارند.
- ۴) «نیکی کن همان‌طور که دوست داری به تو نیکی شود!»: فقط به منافع شخصی‌تان توجه نکنید! هر دو جمله بر این دلالت دارند که انسان باید علاوه بر خودش، به فکر دیگران هم باشد!
- گزینه مناسب را در پاسخ به سوالات زیر مشخص کن (۱۵۰ - ۱۴۶):

- ۱۴۶ ۱ «الرَّوَابِطُ» مستثنی و منصوب است و «الْمُتَدَاخِلَةُ» نیز صفتش و به تبعیت از آن منصوب است: «آیا جامعه، نشانه‌ای به‌جز روابط تودرتو دارد؟!»

موارد نادرست سایر گزینه‌ها:

- ۲) مفعول مطلق للتأكيد (← مفعول مطلق للنوع؛ «مراقبة» مصدر فعل امر «راقب» است که با جمله وصفیه توصیف شده، پس مفعول مطلق نوعی است). ترجمه: از بچه‌ها به گونه‌ای مراقبت کن که همه آن‌ها را دربر بگیرد!
- ۳) من باب «تفعیل» (← من باب «تفعل»؛ «الْمُتَفَقِّهِينَ» جمع «الْمُتَفَقِّه» اسم فاعل از مصدر «تَفَقَّه» است). ترجمه: به درس هم‌چون دانش‌اندوزان گوش فرا دهید!
- ۴) من باب «تفاعل» (← من باب «مفاعلة»؛ «حافظن» فعل امر در صیغه جمع مؤنث مخاطب از مصدر «مُحَافَظَةٌ» است. / و فاعله «بنات» (← غلط است؛ «بنات» بعد از حرف ندای «یا» آمده و مناداست). ترجمه: ای دخترانم، از آرزوهایتان محافظت کنید!

- ۱۴۷ ۳ [گزینه] صحیح را در عملیات ریاضی مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) واحد و ستین: $۶۱ \rightarrow ۶۲ = ۲۱ + ۴۰$
- ۲) خمسة: $۵ \rightarrow ۷ = ۱۳ - ۱۸$
- ۳) ثمانية وأربعين: $۴۸ = ۴ \times ۱۲$
- ۴) أخذ عشر: $۱۱ \rightarrow ۱۰ = ۹ \div ۹۹$

- ۱۴۸ ۲ مستثنی‌منه را که محذوف است، مشخص کن.

دقت کنید: وقتی مستثنی‌منه محذوف است، جمله قبل از «إلا» ناقص است، یعنی یکی از اجزای اصلی جمله ذکر نشده؛ در واقع مستثنی می‌آید و جای خالی آن جزء محذوف را پُر می‌کند!

بررسی و ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) «السعي» مستثنی و «سبباً» مستثنی‌منه است.
ترجمه: عاقل برای پیشرفت در زندگی سببی نمی‌یابد به‌جز تلاش!

- ۲) قبل از «إلا» برای فعل متعدی «ما أهديت» مفعول ذکر نشده؛ پس مستثنی‌منه حذف شده؛ در واقع «كُتِبَ» به عنوان مستثنی جای خالی آن را پر کرده است.
ترجمه: از میان کتاب‌ها به کتابخانه هدیه نکردم، به‌جز کتاب‌های داستانی‌ام را! (فقط کتاب‌های داستانی‌ام را هدیه کردم).
دقت کنید: «الْكُتِبَ» قبل «إلا» مضاف‌إلیه و مجرور است (بین الكُتِبَ).
۳) «الَّذِينَ» مستثنی و «الساعون» مستثنی‌منه است.
ترجمه: تلاشگران به آن چه برایش تلاش می‌کنند می‌رسند، به‌جز کسانی‌که ناامید می‌شوند!
۴) «ما» مستثنی و «الْكُتِبَ» مستثنی‌منه است.
ترجمه: کتاب‌های تاریخی مرا شگفت‌زده می‌کنند، به‌جز آن‌چه در آن دروغ‌های آشکار هست!

- ۱۴۹ ۴ سؤال، گزینه نادرست برای بیان نوع فعل را خواسته؛ یعنی گزینه‌ای که برای ساخت مفعول مطلق نوعی نادرست است.
دقت کنید: فعل جمله «عاد» است. (تیم ملی از مسابقه فوتبال بازگشت ...)

بررسی و ترجمه گزینه‌ها:

- ۱) «عوده» مصدر فعل + صفت «صالحة» = مفعول مطلق نوعی
ترجمه: به طور قابل تقدیر!
۲) «عود» مصدر فعل + مضاف‌إلیه «الأبطال» = مفعول مطلق نوعی
ترجمه: هم‌چون قهرمانی پیروز!
۳) «عودة» مصدر فعل + جمله وصفیه «أثارت ...» = مفعول مطلق نوعی
ترجمه: به طوری که شادی برانگیخت!
۴) عوداً بائعاً للفخر (← «عوداً» مذکر است و باید صفتش هم مذکر باشد «عوداً بائعاً للفخر»)
ترجمه: به طور افتخار برانگیز!

- ۱۵۰ ۳ [گزینه] نادرست را در اسلوب ندا مشخص کن:

بررسی گزینه‌ها:

- ۱) «أمّ» مناداست که در واقع «أُمِّي» بوده و ضمیر «ی» از آخرش حذف شده و به جایش کسره آمده است.
ترجمه: ای مادرم! زبانم از توصیف عشقم به تو ناتوان است!
۲) «البلاد» چون منادای معرفه به «أل» است، قبلش «یا + ائینها» آمده است.
ترجمه: ای کشور عزیز! وطنی جز تو ندارم!
۳) «اللهم» مناداست و بنابراین جمله باید بعدش راجع به مخاطب باشد نه غایب؛ (لیس لنا إله غیره ← لیس لنا إله غیرک)
ترجمه: خدایا! ما خدایی جز تو (جز او) در این جهان بزرگ نداریم!
۴) «سما» چون منادای نکره است، قبلش «یا» آمده است.
ترجمه: ای آسمان! کی خورشید از پشت ابرهایت بیرون می‌آید؟!

تاریخ

- ۱۵۱ ۲ مدت کوتاهی پس از پیروزی انقلاب اسلامی، گروهک تروریستی فرقان برخی از شخصیت‌های برجسته‌ی انقلابی مانند سپهبد ولی‌الله قزنی، رئیس ستاد مشترک ارتش، آیت‌الله استاد مطهری عضو سرشناس شورای انقلاب و از یاران نزدیک امام خمینی(ره)، دکتر مفتاح، حاج مهدی عراقی و آیت‌الله قاضی طباطبایی را که از مبارزان سرشناس بودند، به شهادت رساند.

۱۶۲ ۴ پس از این‌که دانشجویان پیرو خط امام سفارت آمریکا در تهران را تسخیر و اعضای سفارت را دستگیر و بازداشت کردند، دولتمردان آمریکایی در شرایط دشواری قرار گرفتند. از این‌رو، آمریکا با طراحی یک عملیات پیچیده‌ی نظامی، اقدام به پیاده کردن نیروهای ویژه‌ی خود در صحرای طبس کرد (۵ اردیبهشت ۱۳۵۹). مأموریت این گروه زنده‌ی نظامی، تسخیر چند مرکز در تهران و خارج کردن آمریکاییان بازداشتی از ایران بود.

۱۶۳ ۴ حزب ملل اسلامی با آرمان برپا کردن حکومت اسلامی به نبرد مسلحانه روی آورد.

۱۶۴ ۳ انورسادات، رئیس‌جمهور مصر، نخستین رئیس یک کشور عرب و مسلمان بود که با وساطت آمریکا با اسرائیل پیمان صلح امضا کرد.

۱۶۵ ۲ آغاز سلطنت پهلوی، در واقع فصل جدیدی از تاریخ ایران است که همزمان با آن، دوره‌ی نوینی از غارت کشور ما به دست بیگانگان آغاز می‌شود که به «استعمار نو» شهرت دارد.

۱۶۶ ۴ از جمله اقدامات رضاشاه، احداث راه‌آه‌نی بود که بندر ترکمن را به بندر شاهپور متصل می‌کرد.

۱۶۷ ۳ همگام با تاخت‌وتازهای ارتش‌های آلمان و ایتالیا در اروپا و شمال آفریقا، نیروهای ژاپن که یکی دیگر از کشورهای عضو محور بود، اقدام به عملیات نظامی گسترده‌ای در شرق و جنوب‌شرقی آسیا کردند و سرزمین‌ها و جزایر بسیاری را به تصرف درآوردند. ژاپنی‌ها سرمست از این پیروزی‌ها، جسورانه به ناوگان ایالات متحده‌ی آمریکا در پرل هاربر واقع در اقیانوس آرام نیز یورش بردند و ضربه‌ی سختی به آن زدند. آمریکا تا آن زمان به طور رسمی در جنگ بی‌طرف بود، اما در عین حال، به انگلستان و فرانسه کمک‌های مالی، تدارکاتی و تجهیزاتی می‌کرد. پس از حمله‌ی ژاپنی‌ها به ناوگان آمریکا، این کشور به نفع متفقین وارد جنگ شد.

۱۶۸ ۱ در ۱۷ دی ۱۳۵۶ مقاله‌ی توهین‌آمیزی علیه امام خمینی (ره) در روزنامه‌ی اطلاعات منتشر شد. به دنبال انتشار این مقاله، مردم قم در ۱۹ دی ۱۳۵۶ قیام کردند، اما مأموران حکومتی آن‌ها را به خاک و خون کشیدند.

۱۶۹ ۴ پس از پیروزی قیام ۳۰ تیر، شرایط تغییر کرد؛ همکاری و اتحاد رهبران، شخصیت‌ها، احزاب و گروه‌های دست‌اندرکار نهضت، بر اثر غلبه‌ی روحیه‌ی لجاجت، خودمحوری، قدرت‌طلبی و منفعت‌جویی‌های فردی و گروهی به تفرقه و دشمنی تبدیل شد.

۱۷۰ ۲ در پی استعفای مصدق و روی کار آمدن قوام، آیت‌الله کاشانی ضمن مخالفت با نخست‌وزیری قوام، مردم را به مبارزه فراخواند. در روز ۳۰ تیر ۱۳۳۱ مردم به خیابان‌ها ریختند.

جغرافیا

۱۷۱ ۳ با تحلیل مسیرها و گره‌ها می‌توان قابلیت دسترسی و کارایی یک شبکه را بررسی کرد.

۱۷۲ ۲

$\frac{100}{1} \times \frac{\text{طول مسیر قابل احداث بین دو مکان}}{\text{طول مسیر مستقیم بین دو مکان}} = \text{شاخص انحراف } (\%)$

$$x = \frac{100}{4} \times 100 \Rightarrow \frac{10000}{4} = 2500$$

۱۵۲ ۳ نخستین مرحله‌ی برنامه‌های اصلاحی با عنوان اصلاحات ارضی در سال ۱۳۴۰، در زمان نخست‌وزیری علی امینی آغاز شد.

۱۵۳ ۲ هر چه توقف احمدشاه در اروپا بیش‌تر طول می‌کشید، تبلیغات طرفداران رضاخان مبنی بر این‌که شاه علاقه‌ای به سرنوشت ایران ندارد، بیش‌تر می‌شد و مردم نیز کم و بیش این نکته را باور می‌کردند. پس از سرکوبی شورش خزل و بعضی شورش‌های پراکنده‌ی دیگر، با توجه به امنیتی که رضاخان به وجود آورده بود، محبوبیت او افزایش یافت.

۱۵۴ ۴ یکی از نتایج مهم قیام ۱۵ خرداد این بود که هدف مبارزه تغییر کرد و سرنگونی رژیم پهلوی هدف نهایی مبارزان شد.

۱۵۵ ۴ ژاپن در جنگ جهانی دوم، از کشورهای عضو محور بود. روسیه و فرانسه جزء متفقین بودند.

۱۵۶ ۲ مجامع بین‌المللی و در رأس آن شورای امنیت سازمان ملل متحد که مسئولیت حفظ صلح و امنیت جهانی و جلوگیری از تجاوز دولت‌ها به دیگر کشورها را برعهده دارد، در برابر یورش آشکار نیروهای رژیم بعثی عراق به خاک ایران، به صورت قاطع و مؤثر به وظایف رسمی و قانونی خود عمل نکرد. این شورا چند روز پس از شروع جنگ تحمیلی با صدور قطعنامه‌ای، بدون آن‌که تجاوز نیروهای بعثی به خاک ایران را محکوم کند و از دولت متجاوز بخواهد که از مناطق اشغالی عقب‌نشینی نماید، تنها دو کشور را به خودداری از ادامه‌ی جنگ و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات فراخواند.

۱۵۷ ۱ امام خمینی (ره) در ۲۳ دی (سال ۵۷) با ارسال پیامی تشکیل شورای انقلاب را به اطلاع مردم رساندند. این شورا که از افراد شایسته، مسلمان، متعهد و مورد اعتماد ایشان تشکیل شده بود، وظیفه داشت زمینه‌ی انتقال قدرت را فراهم کند.

۱۵۸ ۳ یکی از تحولات مهم جهان پس از جنگ جهانی دوم، به قدرت رسیدن کمونیست‌ها در چین بود. پس از شکست و تسلیم ژاپن، جنگ داخلی در چین میان ملی‌گرایان و کمونیست‌ها شدت گرفت. در این میان، آمریکا از ملی‌گرایان و شوروی از کمونیست‌ها پشتیبانی می‌کردند. سرانجام، کمونیست‌ها به رهبری مائو بر ملی‌گراها پیروز شدند و جمهوری خلق چین را تأسیس کردند.

۱۵۹ ۲ بلافاصله پس از شروع جنگ تحمیلی، در جبهه‌ی زمینی رزمندگان ارتش، سپاه پاسداران و ژاندارمری به همراه مردم شهرها و روستاهای مرزی، عشایر غیور و نیروهای ستاد جنگ‌های نامنظم، که شهید مصطفی چمران آن‌ها را فرماندهی می‌کرد، به مقابله با دشمن شتافتند و پیشروی نیروهای عراقی را متوقف و یا کند کردند.

۱۶۰ ۱ دولت دکتر مصدق پس از روی کار آمدن، بی‌درنگ هیئتی را به ریاست مهندس مهدی بازرگان به خوزستان فرستاد تا مراکز و تأسیسات نفتی را از حوزه اختیار شرکت نفت ایران و انگلیس خارج کند.

۱۶۱ ۳ آبرون‌ساید، فرماندهی نظامی نیروهای انگلیسی در ایران و مأمور اجرای کودتا، در قزوین با رضاخان ملاقات کرد و با توجه به اطلاعاتی که سید ضیاءالدین درباره‌ی او جمع‌آوری کرده بود، توانست وی را با اهداف خود هماهنگ کند.

۱۸۱ ۳ خط روز گردان در برخی نقاط انحراف پیدا کرده است تا از مشکلات روز تقویمی در مکان‌های مختلف کشورها یا جزایری که خط از آن‌ها عبور می‌کند، جلوگیری شود.

۱۸۲ ۱ دستگاه‌های گیرنده‌ی جی‌پی‌اس انواع گوناگون دارند. مهم‌ترین کاربرد همه‌ی آن‌ها تعیین موقعیت جغرافیایی و طول و عرض و ارتفاع مکان‌ها و زمان مورد نظر است.

۱۸۳ ۲ همگرایی صفحات عربستان و اقیانوس هند - اوراسیا موجب چین‌خوردگی و شکستگی بالای سرزمین ایران شده است و در نهایت، علت اصلی لرزه‌خیزی آن منطقه است.

۱۸۴ ۳ بررسی عبارت نادرست:

الف) دشت سیلابی در واقع زمین‌های پست و هموار مجاور رود است.

۱۸۵ ۳ کاهش یا از بین رفتن محصولات کشاورزی و بروز قحطی و گرسنگی، مهم‌ترین پیامد خشکسالی است.

۱۸۶ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

ب) هر چه حوضه‌ی رود درازتر و کشیده‌تر باشد، سیل‌خیزی آن کم‌تر است.
ج) هر قدر حوضه‌ی آبخیز یک رود، وسیع‌تر باشد، آبدهی آن نیز بیش‌تر است.

۱۸۷ ۲ در سال‌های اخیر، استانداری هر استان با نصب میله‌های برای رودخانه‌های سیل‌خیز حریم سیل‌گیر تعیین کرده است.

۱۸۸ ۱ در دره‌های پرشیب کوهستانی، رودها با حفر و فرسایش کناره‌ی آبراهه‌ها، تکیه‌گاه دامنه را از بین می‌برند.

۱۸۹ ۱ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) میانگین بارندگی سالانه در کشور پهناور ایران حدود ۲۲۴ تا ۲۷۵ میلی‌متر است.

ب) میانگین بارندگی خشکی‌های زمین ۸۰۰ میلی‌متر است.

۱۹۰ ۳ گروهی از این ماهواره‌ها، ماهواره‌های مناسب زمینی (لندست) نامیده می‌شوند، آن‌ها تقریباً هر ۲۴ ساعت یک‌بار به دور کره‌ی زمین می‌چرخند.

جامعه‌شناسی

۱۹۱ ۳ هنگامی که قدرت برخلاف حکم و قانون الهی باشد، اما تبعیت از آن، از روی رضایت باشد، قدرتی مقبول ولی غیرمشروع وجود دارد. امروزه بسیاری از کنشگران فردی با استفاده از شبکه‌های اجتماعی، ارتباطات اجتماعی گسترده‌ای در فضای مجازی دارند و به همین دلیل گاهی در مقایسه با دولت‌ها، تأثیرگذاری اجتماعی و فرهنگی بیش‌تری دارند؛ سلبریتی‌ها، ستاره‌های هنری و ورزشی و ... از جمله‌ی این کنشگران فردی هستند که در برخی موارد می‌توانند جریان‌ساز شوند.

لیبرال دموکراسی نوعی نظام سیاسی است که ادعا می‌کند با خواست و اراده‌ی اکثریت مردم شکل می‌گیرد و هیچ حقیقت و فضیلتی را که مستقل از خواست مردم باشد، به رسمیت نمی‌شناسند، هم‌چنین حکومتی دنیوی و سکولار است. این نظام سیاسی با فرهنگ جهان غرب که رویکردی دنیوی به جهان هستی دارد، سازگار است.

طبیعت یک نظم جهان‌شمول دارد؛ یعنی قوانین طبیعت در همه‌ی مکان‌ها و زمان‌ها یکسان‌اند، از این‌رو نتایج مطالعه بر روی طبیعت در هر مکان و زمانی می‌تواند به تمامی مکان‌ها و زمان‌ها تعمیم داده شود.

۱۷۲ ۲ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) به قطارهای خیابانی در سطح خیابان‌ها به صورت ریلی، تراموا می‌گویند. ج) دوچرخه وسیله‌ای مناسب برای سفرهای تا ۵ کیلومتر مسافت در شهرهاست. د) در کشورهای هلند، دانمارک، آلمان و سوئد، سهم دوچرخه از سفرهای درون‌شهری بین ۱۰ تا ۳۰ درصد است.

۱۷۴ ۱

۱۵/۶۰

شهر دهلی نو → ساعت به شرق ۴ - ۶

شهر دهلی نو ⇒ ۱۱ = ۴ (شرق) + ۷ صبح

۱۵/۵۲

شهر لیورپول → ساعت به غرب ۳/۵ - ۵/۲

شهر لیورپول ⇒ ۳/۵ = ۳/۵ (غرب) - ۷ صبح

۱۷۵ ۴ صفحات یا از هم دور می‌شوند (واگرا) یا به هم نزدیک می‌شوند (همگرا) و یا در کنار هم می‌لغزند (امتدادلغز یا برشی). این حرکات در ابتدا موجب کشیدگی و فشردگی پوسته‌ی زمین می‌شوند.

۱۷۶ ۳ الف) در حال باز شدن و گسترش ← کمربند میانی اقیانوس اطلس

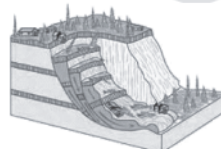
ب) آمریکای جنوبی، استرالیا و آمریکای شمالی ← کمربند اطراف اقیانوس آرام
ج) قاره‌ی آفریقا و هند ← کمربند کوهستانی آلپ - هیمالیا

۱۷۷ ۳ بررسی عبارت‌هاک نادرست:

الف) در حوضه‌های گرد به علت انشعابات پراکنده‌ی سرشاخه‌ها که طول آن‌ها تقریباً به یک اندازه است، همه‌ی جریان‌ها هم‌زمان به خروجی می‌رسند.

ب و ه) در حوضه‌های کشیده، مدت زمان طولانی‌تری سپری می‌شود تا آب جاری مسافت سرچشمه تا خروجی را طی کند و در نتیجه آب سرشاخه‌ها به تدریج و به طور متوالی از حوضه تخلیه می‌شوند.

۱۷۸ ۳ مهم‌ترین و خسارت‌بارترین حرکات دامنه‌ای، زمین‌لغزش است. زمین‌لغزش در دامنه‌های نسبتاً پرشیب اتفاق می‌افتد.

۱۷۹ ۲ روش‌های غیرسازه‌ای: اجرای روش‌های آبخیزداری و تقویت پوشش گیاهی حوضه و نفوذ دادن آب باران در حوضه‌ها و ...

۱۸۰ ۱ سنجش از دور، دانش و فن جمع‌آوری اطلاعات از پدیده‌های سطح زمین از طریق مشاهده‌ی غیرمستقیم با استفاده از سنجنده‌ها و پردازش اطلاعات دریافت‌شده است.

۱۹۷ ۴ رویکرد عدالت اجتماعی، نه با رهاسازی مطلق موافق است، نه با کنترل مطلق. طرفداران این رویکرد به دنبال برقراری عدالت اجتماعی هستند، اما به بهانه‌ی عدالت اجتماعی، آزادی‌های افراد و امکان رقابت میان آن‌ها را از بین نمی‌برند. طرفداران قشربندی (مدل لیبرال) با تأکید بر کارکردهای قشربندی، آن را تأیید و تثبیت می‌کنند. مخالفان قشربندی معتقدند که نابرابری‌های اجتماعی ناشی از تفاوت‌ها و نابرابری‌های طبیعی نیست. اینان عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند.

۱۹۸ ۲ جامعه‌شناسان انتقادی بر ضرورت انتقاد علمی از ساختارهای سرکوبگر تأکید می‌کنند تا از سلطه‌ی چنین ساختارهایی بر انسان‌ها پیشگیری شود. تصاویر صورت سؤال اعتراضات گسترده‌ی سیاه‌پوستان و زنان به تبعیض‌های نژادی و جنسیتی که به اصلاح و تغییر برخی قوانین در راستای رفع این تبعیض‌ها منجر شد را نشان می‌دهند.

۱۹۹ ۳ در دوره‌ی پسامدرن، همه‌ی آن‌چه در دوره‌ی مدرن پدید آمده بود، مورد نقد قرار گرفت و به جای آن، هویت‌های خرد، محلی و فردی مورد تأکید قرار گرفت. اندیشمندان اجتماعی معتقدند که «سیاست هویت» متعلق به این دوره است و این سیاست بر تفاوت‌ها و هویت‌های خاص و محلی تأکید می‌کند.

۲۰۰ ۳ اساس روش‌های خشونت‌آمیز همانندسازی، نفی و طرد دیگری متفاوت است. در نسل‌کشی، دیگری شری است که باید نابود شود، اما در سایر روش‌ها، دیگری اگرچه شر دانسته می‌شود، امکان اصلاح او وجود دارد و با اعمال فشار می‌توان او را به پذیرش الگوهای هویتی جدید مجبور ساخت یا از بقیه جدا کرد. تصاویر صورت سؤال، نسل‌کشی در کامبوج توسط خمرهای سرخ (حزب کمونیست) و ترک شهر و دیار توسط هزاران مسلمان بوسنیایی در جریان پاک‌سازی قومی در یوگوسلاوی سابق را در این ارتباط نشان می‌دهند.

۲۰۱ ۴ در مدل تکثرگرا، گاهی بعد فرهنگی هویت و تمایزات زبانی، قومی، مذهبی و ... مورد تأکید قرار می‌گیرند و گاهی به بعد سیاسی هویت توجه می‌شود.

کوتلاکی، مردم‌شناس یونانی، در مقاله‌ای با عنوان «الگوهای رفتاری و فرهنگی ایرانیان» به تعارفات ایرانیان اشاره کرده است. او با انجام پژوهش میدانی، گردآوری داده‌ها و تحلیل و مقایسه‌ی آن‌ها نتیجه می‌گیرد که این تعارفات از احترام، تواضع و صمیمیت ایرانی ناشی می‌شوند؛ یعنی ما ایرانیان هنگامی که می‌خواهیم به دیگران احترام بگذاریم، به آن‌ها تعارف می‌کنیم. این تعارف به معنای شناخت متقابل است.

مدل رایج سیاست‌گذاری هویتی در دوره‌ی مدرن، همانندسازی بود. همانندسازی به معنای پذیرش ارزش‌ها و سبک زندگی یک گروه توسط سایر گروه‌های جامعه بود.

۲۰۲ ۱ رشد و شکوفایی جهان اسلام از قرن سوم و چهارم هجری به دلیل پیروی از الگوی تعارف و احترامی بود که اقوام مختلف در جهان اسلام برای یک‌دیگر قائل بودند.

امروزه، جهانی شدن و توسعه‌ی ارتباطات، زمینه‌ی شکل‌گیری جهانی بدون مرز را فراهم کرده است که در آن، درهم‌آمیختن فرهنگ‌ها موجب می‌شود که فرهنگ‌ها دیگر کاملاً خالص و ثابت نباشند و هویت‌ها به شدت دستخوش تغییر شوند.

با ظهور جهان متجدد، دولت‌هایی شکل گرفتند که دیگر خود را با هویت دینی مسیحی نمی‌شناختند، بلکه هویت خود را با توجه به تاریخ، جغرافیا، قومیت و یا نژادشان تعریف می‌کردند.

۱۹۲ ۴ هرگاه قدرت برای رسیدن به هدفی معین سازمان یابد، سیاست پدید می‌آید. قدرتی که با مقبولیت همراه باشد و به صورت رسمی پذیرفته شده باشد، اقتدار نامیده می‌شود.

نظام آموزشی کشورها از دیگر ابزارهای اعمال قدرت نرم است؛ یعنی یک کشور می‌تواند از طریق نفوذ در نظام آموزشی کشور دیگر، در آن کشور اعمال قدرت کند و فرهنگ و جهان‌بینی نسل‌های آینده‌ساز آن کشور را مطابق منافع و اغراض خود تغییر دهد. آریستو کراسی، حکومت‌نخبگانی است که از امتیازات طبقاتی برخوردار بوده‌اند.

۱۹۳ ۲ جامعه‌شناسی پوزیتیویستی با منحصر کردن علم به علوم تجربی، ارزش‌های انسانی را قابل مطالعه‌ی علمی نمی‌داند؛ از این‌رو با ارزش‌زدایی و معنازدایی از قدرت، آن را به عنوان یک پدیده‌ی خنثی و فاقد معنا، مطالعه می‌کند. مشروعیت قدرت به این معناست که قدرت مطابق یک نظام عقیدتی و ارزشی اعمال شود.

جامعه‌شناسان انتقادی معتقدند که رویکردهای پوزیتیویستی و تفهیمی - تفسیری، هر دو محافظه‌کارند و نه تنها هیچ راهکاری برای بهتر ساختن وضعیت موجود ندارند، بلکه انسان‌ها را در برابر وضعیت موجود، منفعل و مجبور می‌سازند.

۱۹۴ ۴ در گذشته، قدرت سخت یک کشور موجب سلطه‌ی سیاسی و اقتصادی بر سایر کشورها می‌شد، اما امروزه قدرت نرم سبب سلطه‌ی فرهنگی می‌شود. قدرت سخت، قدرتی است که از طریق ابزارهای خشن با زور و به طور آشکار توسط نهادهای نظامی اعمال می‌شود، اما قدرت نرم به شکل پنهان و از طریق نفوذ فرهنگی با کمک ابزارهایی مانند رسانه‌ها و نهادهای آموزشی اعمال می‌شود.

الیگارش، حکومت اقلیتی از سرمایه‌داران است که در برابر اکثریت مردم مسئول نیستند و قدرت را در جهت منافع خود به کار می‌گیرند.

۱۹۵ ۱ نظام سیاسی بر نظام‌های دیگر اثر می‌گذارد و از آن‌ها تأثیر می‌پذیرد. شعار جمهوری فرانسه بر سررد کلیسا پس از قانون ۱۹۰۵ مبنی بر جدایی دین از سیاست، نشانه‌ی تأثیر نظام سیاسی بر نظام فرهنگی است. مخالفان قشربندی اجتماعی، عدالت اقتصادی را مهم می‌دانند و معتقدند که با توزیع برابر ثروت، عدالت برقرار خواهد شد. از نظر آنان، مالکیت خصوصی موجب برقراری روابط ظالمانه میان افراد شده است، بنابراین برای ایجاد برابری، باید مالکیت خصوصی را از میان برداشت؛ در جوامع سوسیالیستی، مالکیت خصوصی وسایل تولید وجود نداشت.

۱۹۶ ۳ در رویکرد عادلانه، مالکیت خصوصی لغو نمی‌شود، اما جامعه وظیفه دارد امکان رقابت را برای همگان فراهم کند و نقطه‌ی شروع رقابت را یکسان نماید. بدین منظور دولت به نمایندگی از جامعه موظف است نیازهای ضروری همه‌ی افراد مانند خوراک، پوشاک و مسکن را تأمین کند. بدین ترتیب همه‌ی کودکان از امکانات اولیه برای پیشرفت، بهره‌مند می‌شوند و می‌توانند براساس توانایی و شایستگی خود با دیگران رقابت نمایند. دولت نیز تلاش می‌کند برای کاهش نابرابری‌های اجتماعی، تدابیر بیش‌تری بیندیشد؛ مثلاً از ثروتمندان مالیات بگیرد و از آن برای رفع فقر در جامعه استفاده کند. دولت‌ها برای حمایت از اقشار کم‌درآمد، آن‌ها را زیر چتر حمایت بیمه‌های اجتماعی قرار می‌دهند.

۲۰۳ ۳ علم به نفس، علم توحید و علم به مبدأ و معاد، از نافع‌ترین علوم دانسته شده‌اند.

علوم ابزاری که نیازهای روزمره‌ی جامعه‌ی اسلامی را برطرف می‌کنند، مانند علم پزشکی و علوم پایه از جمله‌ی علوم نافع‌اند. فارابی، علم اجتماعی را زیرمجموعه‌ی علوم انسانی می‌دانسته است.

۲۰۴ ۴ بررسی عبارتهای نادرست:

ب) فقه، مسائل اجتماعی را توصیف یا تبیین نمی‌کند، اما درباره‌ی چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه‌ی اسلامی، احکام و قواعدی را مطرح می‌کند. ج) عقل نظری، علمی مانند ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. عقل عملی، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.

۲۰۵ ۳ ابن‌خلدون در مطالعات خود به روش عقلی توجه چندانی

نداشت و بیشتر از روش حسی و تجربی استفاده می‌کرد. رویکرد ابن‌خلدون، انتقادی نیست و جامعه‌شناسی او در مقایسه با جامعه‌شناسی فارابی، محافظه‌کارانه است.

مفهوم کلیدی نظریه‌ی ابن‌خلدون «عصبیت» است که عامل پیوستگی و انسجام قومی در هر گروه اجتماعی است.

مدینه‌ی جاهله از علوم عقلی بی‌بهره است و در آن علمی که از ارزش‌ها، آرمان‌ها و حقیقت زندگی سخن بگوید، وجود ندارد.

۲۰۶ ۴ جامعه‌شناسی انتقادی از عقل ابزاری و عقل تفسیری فراتر

می‌رود و به دنبال عقلانیت دیگری می‌گردد که ظرفیت و توان داوری ارزشی و انتقادی داشته باشد.

عقل تفسیری برای فهم و تفسیر پدیده‌های معنادار مانند کنش اجتماعی، گفتار و متن به کار می‌رود.

جامعه‌شناسی پوزیتیویستی از عقل ابزاری و دانش تبیینی استفاده می‌کند.

۲۰۷ ۲ علم فقه، نه تنها ویژگی‌های جامعه‌ی مطلوب و آرمانی را

مشخص می‌کند، بلکه راه‌های برون‌رفت از وضعیت موجود به سوی وضعیت مطلوب را تجویز می‌کند. فقه، مسائل اجتماعی را توصیف و تبیین نمی‌کند، اما درباره‌ی چگونگی رفتار اجتماعی مسلمانان و جامعه‌ی اسلامی، احکام و قواعدی را مطرح می‌کند. فقه شیعه، جامعه‌ای را مطلوب می‌داند که اولاً روابط و ساختارهای آن با مشارکت و همراهی مردم، عادلانه باشد، دوماً حاکمان و کارگزاران جامعه نیز عالم و عادل باشند.

میرزای نائینی در آغاز قرن بیستم و در شرایط آن روز جامعه‌ی خود، معتقد بود که ما نمی‌توانیم ویژگی دوم جامعه‌ی مطلوب را تحقق بخشیم، ولی می‌توانیم ویژگی اول چنین جامعه‌ای را محقق کنیم تا مردم از طریق مجلس، سازمان‌ها و ساختارهای اجتماعی را به گونه‌ای عادلانه شکل دهند. مطابق این نظریه، مشروطه که مجلس را برقرار می‌سازد، گرچه نظام مطلوب در زمان غیبت امام معصوم نیست، ولی بهترین نظام ممکن در شرایط موجود آن روزگار است.

۲۰۸ ۱ عقلانیت جهان اسلام در تولید دانش علمی نسبت به محیط

فرهنگی و اجتماعی نقش محوری دارد، ولی همه‌ی عرصه‌های علمی را به تنهایی سامان نمی‌دهد.

۲۰۹ ۴ عقل عملی، علوم انسانی و اجتماعی را پدید می‌آورد.

عقل نظری، واقعیت‌هایی را که مستقل از آگاهی و اراده‌ی انسان وجود دارند، شناسایی می‌کند و علمی مانند فلسفه، ریاضیات و طبیعیات را پدید می‌آورد. برای مثال، قانون علیت در فلسفه با این عقل شناخته می‌شود. علامه طباطبایی، پدیده‌هایی را که با قرارداد و اعتبار عقل عملی ایجاد می‌شوند، اعتباریات می‌نامد؛ مانند گروه، خانواده، قانون و جامعه.

عقل عملی، بایدها و نبایدها و احکام ارزشی را می‌شناسد و درباره‌ی ارزش‌های فردی و اجتماعی داوری می‌کند؛ مثلاً عدالت را خوب و ظلم را بد ارزیابی می‌کند.

۲۱۰ ۳ جامعه‌شناسی تفسیری، تفسیر را در تقابل با تبیین می‌داند.

متفکران مسلمان برای داوری درباره‌ی ارزش‌ها، از ظرفیت جهان شمول عقل نظری و عملی و وحی بهره می‌برند.

جامعه‌شناسی انتقادی از نشان دادن معیار جهان‌شمولی که فراتر از محصولات اجتماعی و تاریخی انسان باشد، درمی‌ماند.

فلسفه

۲۱۱ ۴ توجه به متن کتاب بسیار مهم است.

هرگاه سهروردی از مشرق و مغرب یا از خورشید طلوع‌کننده و غروب‌کننده سخن می‌گوید، کلام او را باید بر مبنای جغرافیای نور و ظلمت در جهان هستی تفسیر کنیم.

۲۱۲ ۱ منابع متنوع حکمت اشراق نشان از وسعت نظر یا توانایی

فرهنگ اسلامی در هضم و جذب اندیشه‌های گوناگون است.

۲۱۳ ۳ انوار قاهر یک زنجیره‌ی طولی از فرشتگان را در نظام هستی

تشکیل می‌دهند. علاوه بر این رشته‌ی طولی، سهروردی یک رشته‌ی عرضی از انوار را نیز اثبات می‌کند. او این طبقه از انوار قاهر را که تدبیر همه‌ی امور عالم به عهده‌ی ایشان است، ارباب انواع می‌نامد.

۲۱۴ ۴ علم به صورت شیء خارجی بر علم به احوال نفسانی و علم به

نفس (که هر دو حضوری هستند) تقدم ندارد.

۲۱۵ ۳ فیلسوف می‌خواهد جهان را فهم کند؛ یعنی تصویری جامع و

صحیح از جهان به دست بیاورد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) هدف عارف

(۲) هدف متکلم

(۴) روش فیلسوف

۲۱۶ ۳ هدف مشترک جریان‌های فکری عالم اسلام (معرفت به هستی

و مبدأ و معاد آن) باعث ایجاد پیوند و مستهلک شدن آن‌ها در یک‌دیگر شد.

۲۱۷ ۱ عارف به عقل و استدلال پایبند نیست و می‌خواهد با عشق و

مجدوبیت به حقیقت هستی متصل شود. بایزید بسطامی از نامدارترین عارفان در عالم اسلام است.

۲۱۸ ۲ حسن و قبح عقلی افعال یعنی افعال ذاتاً خوب یا بد هستند و

خدا هم از آن‌ها تبعیت می‌کند. (ذاتی برای ذات علت نمی‌خواهد).

۲۱۹ ۳ در سفر سوم (من الحق الی الخلق بالحق) بحث افعال باری،

یعنی صدور موجودات (خلقت) مطرح و تبیین می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها: ۲ ۲۲۰

- ۱) اگر عقل به درستی حرکت نکند، به نتیجه‌ی خلاف دین منتهی می‌شود.
۳) بحثی از شهود در عقل و دین در ملاصدرا مطرح نیست.
۴) متکلمان وظیفه‌ی عقل را دفاع از حقانیت دین می‌دانند.

۲ ۲۲۱) نبوغ و ابتکار ملاصدرا در این است که سه طریق پرهان عقلی، شهود قلبی و وحی قرآنی را با هم ترکیب می‌کند و شیوه‌ای یگانه در تحقیق فلسفی به وجود می‌آورد.

۲ ۲۲۲) سفر سوم، من الحق الی الخلق بالحق: در این مرحله سالک به سوی خلق و میان مردم بازمی‌گردد، اما این بازگشت به منزله‌ی جدا شدن و دور شدن از ذات حق نیست، بلکه او ذات حق را با همه‌چیز و در همه‌چیز می‌بیند.

۱ ۲۲۳) نگرش اصالت وجود به جهان ریشه‌ی نیازمندی به علت را در ماهیت و امکان آن یعنی نسبت مساوی ماهیت به وجود و عدم جست‌وجو نمی‌کند، بلکه آن را در حاق واقعیت، یعنی وجود و هستی آن می‌جوید.

۲ ۲۲۴) هر موجودی در یکی از مراتب تشکیکی وجود قرار دارد و دامنه یا حد وجودی او، همان آثار و خواصی است که از وی ظاهر می‌گردد.

۱ ۲۲۵) در پرتو اصول حکمت متعالیه، شناخت فلسفی و عقلی نسبت به آفریدگار جهان به اوج خود می‌رسد.

۴ ۲۲۶) اگر یک مفهوم کلی را در نظر بگیریم، صدق آن بر افرادش یکسان نیست، بلکه صدق آن بر یک فرد شدیدتر، مقدم‌تر یا سزاوارتر از صدق آن بر فرد دیگر است.

۱ ۲۲۷) از نظر هیوم ضرورت علی، جعل و وضع ذهن است.

۳ ۲۲۸) ادراکاتی که از علم حضوری گرفته شده‌اند و انعکاس واقعیت‌های درونی‌اند از متن واقعیت سرچشمه می‌گیرند، بنابراین شک و خطایی در آن‌ها راه ندارد و در این ادراکات انسان با خود واقعیت سروکار دارد.

۱ ۲۲۹) شرح فصوص الحکم را قیصری نوشته و امام خمینی (ره) بر آن تعلیقه نوشته‌اند.

۴ ۲۳۰) منکران اصل علیت به این دلیل این اصل را انکار می‌کنند که تجربه و ادراک حسی را مبنای تمام شناخت‌های انسان می‌دانند.